

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Anna Pyciaková

Zastavení exekuce

Diplomová práce

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Zastavení exekuce“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

.....
Anna Pyciaková

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí diplomové práce JUDr. Janě Petrov Křiváčkové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a trpělivost. Dále bych ráda poděkovala celé mé rodině za jejich podporu po celou dobu studia.

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	6
ÚVOD	7
1 SKONČENÍ EXEKUCE.....	10
1.1 PROVEDENÍ EXEKUCE	11
1.2 ODMÍTNUTÍ A ZAMÍTNUTÍ EXEKUČNÍHO NÁVRHU	12
1.3 ZASTAVENÍ EXEKUCE	15
1.3.1 Zastavení exekuce v. zastavení exekučního řízení	16
2 DŮVODY ZASTAVENÍ EXEKUCE	18
2.1 DŮVODY DLE § 268 ODS. 1 OSŘ.....	18
2.1.1 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ.....	19
2.1.2 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. b) OSŘ.....	20
2.1.3 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. c) OSŘ.....	21
2.1.4 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. d) OSŘ.....	23
2.1.5 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ.....	27
2.1.6 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ.....	29
2.1.7 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. g), písm. h) OSŘ.....	31
2.2 OSTATNÍ ZÁKONNÉ DŮVODY	34
3 ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ O ZASTAVENÍ EXEKUCE	38
3.1 NÁVRH OPRÁVNĚNÉHO VS. ZPĚTVZETÍ EXEKUČNÍHO NÁVRHU.....	39
3.2 POVINNÝ JAKO AKTIVNĚ LEGITIMOVANÝ	41
3.3 MANŽEL POVINNÉHO JAKO AKTIVNĚ LEGITIMOVANÝ.....	43
3.4 ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ O ZASTAVENÍ EXEKUCE EX OFFO	46
4 DALŠÍ SPECIFIKA ŘÍZENÍ O ZASTAVENÍ EXEKUCE	48
4.1. PRŮBĚH ŘÍZENÍ.....	48
5 ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	55
MONOGRAFIE A OSTATNÍ PUBLIKACE.....	55
ODBORNÉ ČLÁNKY	55
JUDIKATURA.....	56
JINÉ A INTERNETOVÉ ZDROJE.....	58
PRÁVNÍ PŘEDPISY	58
ABSTRAKT	60

SUMMARY	61
SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV.....	62
KEY WORDS.....	63

Seznam použitých zkratek

EŘ – zákon č. 120/2001 Sb., o exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů

ET- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 128/2001Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem (exekuční tarif), ve znění pozdějších předpisů

LZPS – ústavní zákon č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

NOZ - zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

NS – Nejvyšší soud České Republiky

OSŘ – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

TŘ - zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

ÚS – Ústavní soud České Republiky

ZRŘ - zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

ZSS – zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Exekuční řízení je řízení vedené na základě způsobilého exekučního titulu, který autoritativně stanovuje, že povinný má plnit oprávněnému. Jeho účelem je vynutit splnění povinnosti ve prospěch oprávněného, kterou povinný dobrovolně nesplnil, ač k tomu byl dle exekučního titulu povinen. V tomto smyslu je tedy exekuční řízení vedeno ve prospěch oprávněného.

Exekučním řízením dochází k zásahům do práva povinného vlastnit majetek, které je zaručeno v čl. 11 LZPS. I v exekučním řízení je proto nutné zajistit, aby byly tyto zásahy legitimní, aby nebylo v řízení porušeno právo na spravedlivý proces. To by mohlo být porušeno tím, že povinný v řízení utrpěl nedůvodnou nebo nepřiměřenou újmu. Zárukou spravedlivého procesu je zejména nezávislost a nestrannost soudu a exekutora, rovnost stran řízení a ochrana slabší strany vyplývající z práva EU a dále zásada procesní ekonomie, tedy požadavek na rychlé řízení bez neúčelných nákladů.

Široká část elektorátu v České republice spadá mezi dlužníky, a tak vznikají populistické tendence zlepšující postavení dlužníků v exekučním řízení. Často jsou navrhovány novely OSŘ a EŘ, které toho mají docílit. Ne vždy jsou však tyto novely přijaty, což hodnotím jako velice pozitivní skutečnost s ohledem na účinné vymáhání pohledávek. Přesto byly jen za uplynulé dva roky přijaty čtyři novely, které úpravu exekučního řízení mění. Právní úprava se tak stává méně přehlednou a provázanou. Zastavení exekuce je jedním z prostředků obrany povinného v exekučním řízení, tudíž úzce souvisí s jeho postavením. Proto i úprava zastavení exekuce byla za poslední dva roky dvakrát změněna.

Z důvodu rozsahu a náročnosti zpracování problematiky zajištění práva na spravedlivý proces v exekučním řízení se v diplomové práci zabývám pouze institutem zastavení exekuce. Cílem diplomové práce je zodpovězení hlavní výzkumné otázky, která zní: „*Zajišťuje právní úprava zastavení exekuce právo na spravedlivý proces účastníků?*“ V práci se zabývám především principem nezávislosti a nestrannosti exekutora, rovností práv účastníků a zásadou procesní ekonomie.

Dílejší výzkumné otázky se zaměřují na určitý právní aspekt zastavení exekuce. Především zda lze rozhodnout o zastavení exekuce i po jejím skončení. A jestliže ano, tak z jakých důvodů? Jaké jsou rozdíly mezi zastavením exekuce a zastavením exekučního řízení a proč je podstatné mezi nimi rozlišovat? Jaký je smysl a účel lhůty k podání návrhu na

zastavení exekuce povinným? Je zapotřebí nařizovat v řízení o zastavení exekuce jednání? Kromě toho jsou dílčí výzkumné otázky též zaměřeny na další oblast a to na recentní novely exekučních právních předpisů a právní otázky, které v souvislosti s novelami vyvstaly. Jde např. o změnu koncepce obrany povinného, která je koncentrována pouze do návrhu o zastavení exekuce (zákon č. 396/2012 Sb.). Jaký vliv měla změna koncepce na postavení povinného v exekuci? Nesnižuje jeho možnosti obrany? Další významnou změnou je též změna koncepce obrany manžela povinného, kterou je nově návrh na zastavení exekuce, nikoliv excindační žaloba (zákon č. 139/2015 Sb.). Zároveň byl pro vyřizování návrhu manžela stanoven odlišný postup, přičemž je otázkou, zda je odlišnost tohoto postupu odůvodněná exekučními zásadami?

Právní úprava exekučního řízení není systematicky upravena v jednom kodexu, ale je obsažena částečně v EŘ a částečně v OSŘ. Na věci v EŘ neupravené se dle § 52 odst. 1 EŘ použije subsidiárně úprava OSŘ (především část VI. týkající se výkonu rozhodnutí).

Diplomová práce směřuje k objasnění výzkumné otázky v souvislosti s řízením dle EŘ. Z důvodů generální subsidiarity OSŘ k EŘ jsou však reflektovány obě úpravy. Průběžně pak bude také hodnocena jejich vzájemná provázanost. Pokud některá skutečnost platí pouze pro řízení dle OSŘ nebo naopak pouze pro řízení dle EŘ, je to v práci výslovně zmíněno. Jde-li o výjimku dle OSŘ, používám pojmy výkon rozhodnutí nebo vykonávací řízení. V případech, kde rozdíly v právní úpravě nejsou, jsou proměnlivě používány pojmy exekuční řízení a exekuce, i když si jsem vědoma rozdílu mezi nimi, který vysvětluji v první kapitole práce.

Východiskem diplomové práce jsou především texty zákonů, komentářová literatura a důvodové zprávy. Při zpracování aktuálních problémů a snaze o porozumění praktickému fungování posloužila judikatura a odborné články vydané zejména v časopise Exekutorské komory České Republiky – Komorní listy. Problém je, že v důsledku množství novel je judikatura často již překonaná, aniž by novely relevantní judikaturu zohledňovaly.

Vzhledem k tomu, že se jedná o zpracování právního tématu, nejčastěji využívám metodu interpretace. Dále je daná problematika analyzována a dílčí poznatky zpracovány pomocí syntézy. Při porovnávání znění OSŘ a EŘ a jednotlivých novel využívám metodu komparace, a stejně tak i metodu dedukce a indukce.

Diplomová práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol – *Skončení exekuce; Důvody pro zastavení exekuce; Zahájení řízení o zastavení exekuce; a nakonec Další specifika řízení o*

zastavení exekuce. V první kapitole podrobněji popisují všechny způsoby, kterými může exekuce skončit a důsledky, jaké to má pro subjekty exekučního řízení. V druhé kapitole představují jednotlivé důvody pro zastavení exekuce, které následně analyzují a uvádí k nim příklady. Třetí kapitola se zabývá aktivně legitimovanými subjekty k zahájení řízení o zastavení exekuce, a tím jaké jsou pro podání jednotlivých návrhů procesní odlišnosti, a zdůvodněním, proč tomu tak je. Řízení o zastavení exekuce je nejstručnější kapitolou, protože prvky řízení se prolínají i jednotlivými kapitolami. Např. problematika dokazování je upravena u příslušného důvodu, příp. návrhu, se kterým souvisí a díky kterému je dokazování v konkrétní situaci specifické. Obsahem každé kapitoly je posouzení práv účastníků a míry, v jaké se tato práva liší buď rozsahem nebo jejich obsahem.

Práce jako celek směřuje k zodpovězení výše nastolené hlavní výzkumné otázky, kdy v závěru diplomové práce shrnu dílčí závěry uvedené v každé kapitole, čímž ve svém důsledku zodpovím i hlavní výzkumnou otázku.

1 Skončení exekuce

Obecně lze způsoby skončení exekuce rozdělit dle míry uspokojení oprávněného následovně: skončení s uspokojením oprávněného (zaplacením pohledávky nebo např. vyklizením nemovité věci v případě výroku na nepeněžitěho plnění), skončení s částečným uspokojením oprávněného; a nakonec exekuční řízení bez uspokojení oprávněného. Způsobem, který vede k uspokojení oprávněného je zpravidla pouze provedení exekuce. Výjimečně je oprávněný uspokojen i tehdy, pokud dojde k zastavení exekuce, protože k uspokojení došlo mimo exekuční řízení (§ 268 odst. 1 písm. g) OSŘ). K částečnému uspokojení oprávněného dochází tehdy, je-li exekuce částečně zastavena a částečně provedena. Bez uspokojení oprávněného může být řízení skončeno buď odmítnutím nebo zamítnutím návrhu, zastavením exekučního řízení anebo zastavením exekuce.

Exekuční řízení může být v zásadě skončeno stejnými způsoby jako nalézací řízení, což je dáno tím, že obě řízení jsou druhem civilního procesu a také tím, že mezi EŘ a OSŘ platí vztah subsidiarity, jak bylo řečeno výše. Proto i v exekučním řízení můžeme nalézt rozhodnutí procesního a meritorního charakteru, dále rozhodnutí, kterým se řízení končí nebo rozhodnutí, kterým se upravuje průběh řízení apod. K zániku exekuce je v mnoha případech nutné vydání nějakého rozhodnutí, proto je toto dělení důležité, abychom byli schopni určit, zda rozhodnutí vytváří nebo nevytváří překážku věci rozsouzené. Pokud překážka věci rozsouzené existuje a oprávněný nebo jeho právní nástupce podá v téže věci exekuční návrh znovu, exekuce nemůže být provedena a věc musí být vyřízena jiným způsobem. Nicméně např. rozsudek pro uznání nebo platební rozkaz pro svoji povahu v exekučním řízení vydány být nemohou. Dle § 52 odst. 1 EŘ, že se totiž OSŘ použije pouze do té míry, pokud to nevylučuje povaha řízení.

Následkem odmítnutí nebo zamítnutí exekučního návrhu a zastavení exekučního řízení je, že „*úkony, které směřovaly k provedení exekuce, pozbyly od počátku svého podkladu.*“¹ Zastavení exekuce takový následek nemá², protože „*účinky těchto úkonů zůstávají zachovány.*“³ Shrňme-li výše uvedené, exekuce může být skončena jejím

¹ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 372 (§ 56 EŘ).

² Usnesení NS ze dne 20. října 2008, sp. zn. 20 Cdo 273/2007.

³ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 372 (§ 56 EŘ).

provedením nebo pravomocným rozhodnutím o odmítnutí nebo zamítnutí exekučního návrhu, o zastavení exekučního řízení nebo o zastavení exekuce.

1.1 Provedení exekuce

V souvislosti s účelem exekučního řízení, by mělo ve většině případů dojít k vymožení pohledávky oprávněného, tedy ke skončení exekuce jejím provedením.

Provedením exekuce se rozumí situace, kdy je vymožena nejen pohledávka oprávněného včetně příslušenství a nákladů řízení, ale i pohledávka exekutora na úhradu nákladů, které mu vznikly při provádění exekuce (§ 46 odst. 2 EŘ). Dle § 47 odst. 7 EŘ zanikají provedením exekuce účinky všech vydaných exekučních příkazů a zároveň tím dle § 51 písm. c) EŘ zaniká pověření exekutora vést exekuci.

Podle EŘ ve znění účinném do 31. 12. 2013 bylo ještě nutné vydat rozhodnutí o zastavení exekuce ve vztahu k těm exekučním příkazům, které byly v tomtéž řízení vydány, aniž by na jejich základě došlo k vymožení exekvované povinnosti.⁴ Změna byla provedena zákonem č. 286/2009 Sb., který odstranil výkladové rozpory související právě s otázkou, zda je třeba v případě provedení exekuce exekuci zastavovat, jestliže byly k vymožení pohledávky vydány i jiné exekuční příkazy než ten, na jehož základě byla exekuce provedena.⁵ Podle platného znění exekutor pouze oznámí skončení exekuce osobám, kterým byl doručen exekuční příkaz, a které vedou určité seznamy či evidence, aby odstranily záznamy o tom, že je exekuce vedena, a dále jiným třetím osobám, které byly některým exekučním příkazem dotčeny (§ 46 odst. 8 EŘ). Pokud by tedy subjekt podal návrh na zastavení exekuce, exekutor návrh zamítne, protože exekuce již byla skončena.⁶ Tento postup hodnotím jako správný, protože v situaci, kdy jsou všechny subjekty exekučního řízení i třetí osoby seznámeny s tím, že je řízení skončeno, nevidím důvod, zejména s ohledem na rychlost a hospodárnost řízení, proč takové rozhodnutí vydávat. Výjimkou je situace, kdy je vhodné tímto rozhodnutím deklarovat, že exekuční řízení trpělo nějakou vadou.⁷ Na základě takového rozhodnutí totiž aktivně legitimovaný získá lepší postavení v následujícím (fakultativním)

⁴ Např. usnesení NS ze dne 12. dubna 2007, sp. zn. 20 Cdo 3516/2006. Srov. usnesení NS ze dne 20. října 2008, sp. zn. 20 Cdo 273/2007.

⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 22. července 2009.

⁶ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). Exekuční řád: Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 345 (§ 55 EŘ).

⁷ Usnesení NS ze dne 22. září 2008, sp. zn. 20 Cdo 2706/2007.

řízení, zpravidla v řízení o vydání bezdůvodného obohacení.⁸

Osobně tento způsob zániku exekuce považuji za primární, poněvadž pouze jím může být dosaženo účelu exekučního řízení, tedy splnění povinnosti uložené exekučním titulem, kterou povinný nesplnil dobrovolně. Navíc jakmile se tvrzené právo stane judikovaným, je v zájmu vymahatelnosti práva, aby exekuce skončila provedením. Ke skončení jiným způsobem by mělo docházet jedině tehdy, pokud nejsou dány předpoklady pro vedení exekuce nebo je exekuce vedena nezákonným způsobem, aby nebylo exekučním řízením neoprávněně zasaženo do práva vlastnit majetek.

1.2 Odmítnutí a zamítnutí exekučního návrhu

První ze způsobů skončení exekuce, který nevede k uspokojení oprávněného, je odmítnutí exekučního návrhu. Exekutor může exekuční návrh odmítnout (§ 39 odst. 2 EŘ), pokud je nesrozumitelný, neurčitý nebo nebyl předložen exekuční titul, exekutor vyzval k opravě nebo doplnění podle § 39 odst. 1 EŘ, nedostatek nebyl oprávněným ve stanovené lhůtě odstraněn a zároveň pro tento nedostatek nelze v řízení dále pokračovat.

Návrh je nesrozumitelný tehdy, pokud z něho není zřejmé, zda obsahuje všechny náležitosti návrhu. Pokud v něm některé náležitosti chybí nebo nejsou jednoznačně vyjádřeny, je návrh neurčitý.⁹ Za nesrozumitelný označuje teorie návrh, ze kterého nelze např. určit, co navrhovatel návrhem sleduje.

Neurčitý je návrh např. v situaci, kdy není jasné, kdo je osobou oprávněnou nebo povinnou nebo jaký nárok, v jaké výši má být vymáhán.¹⁰ Dále např. tehdy, pokud je zmocněnec oprávněného označen jako exekutor, který má být pověřen vedením exekuce.¹¹ I přestože oprávněný nebo povinný nebyli v návrhu dostatečně specifikováni, nemůže být pouze toto důvodem pro odmítnutí návrhu, pokud je jasné, o které osoby se jedná.¹²

Při výkonu rozhodnutí se objevuje jeden důvod k odmítnutí návrhu navíc. Podle § 251 odst. 2 OSŘ je soud povinen odmítnout návrh na výkon rozhodnutí také tehdy, pokud jde o „*titul, který se vykonává ve správním nebo daňovém řízení*“. Toto ustanovení se však v řízení

⁸ MALIŠ, Daniel. *Lze exekuce zastavovat "s křížkem po funuse"?* [online]. epravo.cz, 7. října 2014 [cit. 2015-09-22]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/lze-exekuce-zastavovat-s-krizkem-po-funuse-95609.html>.

⁹ DRÁPAL, Ljubomír. In Drápal, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 276 (§ 43 EŘ).

¹⁰ JIRMANOVÁ, Miroslava. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 205 (§ 39 EŘ).

¹¹ Stanovisko NS sp. zn. Cpjn 200/2005, publikováno ve Sb. rozhodnutí a stanovisek pod č. R 31/2006.

¹² Nález Ústavního soudu ze dne 26. března 2009, sp. zn. III. ÚS 1424/07.

dle EŘ nepoužije, protože ten obsahuje vlastní úpravu exekučních titulů, která vylučuje subsidiární použití úpravy OSŘ. Podle ust. § 40 odst. 1 písm. e) EŘ je exekučním titulem, mimo jiné „*vykonatelné rozhodnutí a jiný exekuční titul orgánu veřejné moci*“. Proto, je-li exekučním titulem např. rozhodnutí o přestupku, exekutor exekuční návrh neodmítne (není-li na místě odmítnutí z jiných důvodů). Exekuční tituly dle EŘ tedy nejsou shodné s exekučními tituly dle OSŘ.

Odmítnutím návrhu dochází ke skončení řízení zpravidla ještě před tím, než exekutor požádá soud o pověření vedením exekuce. Řízení je tak zahájeno pouze formálně. Požádá-li exekutor o pověření, i přestože je zde důvod pro odmítnutí, soud dá exekutorovi závazný pokyn, aby návrh odmítl (§ 43a odst. 6 EŘ). Pokud se soud domnívá, že lze návrh opravit nebo doplnit, může závazný pokyn podmínit tím, že exekutorovi uloží, aby oprávněného nejprve vyzval k doplnění nebo opravě návrhu.¹³

Odmítnutí exekučního návrhu je procesním rozhodnutím, a proto nebrání opětovnému podání návrhu. Proti rozhodnutí o odmítnutí exekučního návrhu je přípustné odvolání (§ 55c odst. 1 EŘ), o kterém rozhoduje krajský soud, v jehož obvodu působí exekuční soud (§ 55c odst. 2 EŘ).

Dalším způsobem skončení řízení předtím, než je přistoupeno k vlastnímu provádění exekuce, je zamítnutí exekučního návrhu podle § 39 odst. 3 EŘ. Exekutor zamítne exekuční návrh podle tohoto ustanovení, jestliže návrh nebyl odmítnut (je tedy srozumitelný, určitý a byl přiložen exekuční titul), ale jsou zde jiné vady, pro které nelze v exekučním řízení pokračovat. Usnesení NS ze dne 14. dubna 1999 uvádí příkladem tyto vady: rozhodnutí vydal nepravomocný orgán, rozhodnutí se nestalo vykonatelným, účastníci nejsou věcně legitimováni, právo přiznané exekučním titulem bylo prekludováno.¹⁴ Pokud by tyto důvody vyšly najevo až poté, co byl exekutor pověřen vedením exekuce, dojde k zastavení exekuce.

K zamítnutí exekučního návrhu dochází vždy rozhodnutím exekutora, který pozná nemožnost vedení exekuce buď sám a návrh zamítne, nebo soud požádá o pověření a k zamítnutí exekučního návrhu dojde na základě závazného (popř. podmíněného) pokynu soudu, stejně jako v případě odmítnutí návrhu. Proti rozhodnutí o zamítnutí exekučního

¹³ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 255 (§ 43a EŘ).

¹⁴ JIRMANOVÁ, Miroslava. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 206 (§ 39 EŘ).

návrhu je přípustné odvolání, o kterém rozhoduje krajský soud (§ 55c odst. 1, § 55c odst. 2 EŘ).

Vytváří rozhodnutí o zamítnutí exekučního návrhu překážku věci rozsouzené? V literatuře i judikatuře se objevuje názor, ze kterého vyplývá, že nelze obecně stanovit, zda rozhodnutí o zamítnutí vytváří překážku věci rozsouzené.¹⁵ Vždy je nutné vycházet z konkrétních důvodů, pro které byl exekuční návrh zamítnut. Dle NS např. rozhodnutí o zamítnutí návrhu překážku věci rozsouzené nevytváří, pokud „*důvodem zamítnutí předchozího návrhu byly jeho formální vady.*“¹⁶ Kasíková dodává, že zamítnutí návrhu z toho důvodu, že je přiložený titul formálně nevykonatelný, překážku věci rozsouzené také nevytváří a doplňuje, že „*naopak pravomocné zamítnutí návrhu pro nedostatek materiální vykonatelnosti zakládá překážku věci pravomocně rozhodnuté.*“¹⁷

K tomu, aby byl rozsudek materiálně vykonatelný, je třeba, aby v rozhodnutí byly dostatečně určité specifikovány strany řízení, práva a povinnosti k plnění, přesně určen obsah a rozsah plnění a lhůta k plnění.¹⁸

Formálně vykonatelné je takové rozhodnutí, které splňuje předpoklady pro nabytí vykonatelnosti stanovené zákonem, na jehož základě bylo takové rozhodnutí vydáno.¹⁹ Tímto zákonem je s ohledem na výčet exekučních titulů v § 40 odst. 1 EŘ např. OSŘ (§ 161, § 162, § 171 OSŘ), TŘ (§ 139 odst. 1, § 140 odst. 1, § 149 odst. 2, § 314g odst. 2 TŘ), ZRŘ (§ 28 odst. 2 ZRŘ). Příkladem uvedu rozsudek vydaný v civilním soudním řízení, který není předběžně vykonatelný a je v něm stanovena lhůta k plnění. Ten se formálně vykonatelným stává, až nabude právní moci (řádně doručen a nelze proti němu podat řádný opravný prostředek) a uplyne lhůta k plnění (§ 159 a § 161 odst. 1 OSŘ). Proto situace, kdy takové rozhodnutí nebylo povinnému řádně doručeno, je důvodem pro zamítnutí exekučního návrhu (příp. zastavení exekuce), jelikož nebyl splněn předpoklad pro nabytí právní moci rozsudku, a tak nemohlo dojít ani k nabytí jeho vykonatelnosti.²⁰ Jelikož lze tento nedostatek jednoduše odstranit (např. rozhodnutím o neúčinnosti doručení dle § 50d OSŘ, jde-li o

¹⁵ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 882 (§ 261 OSŘ).

¹⁶ Usnesení NS ze dne 23. dubna 2015, sp. zn. 26 Cdo 1078/2015.

¹⁷ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 883 (§ 261 OSŘ). Srov. TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 12.

¹⁸ HRNČIŘÍK, Vít. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 561 (§ 160 OSŘ).

¹⁹ JIRMANOVÁ, Miroslava. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 206 (§ 39 EŘ).

²⁰ Usnesení NS ze dne 28. května 2009, sp. zn. 20 Cdo 3064/2007.

rozhodnutí vydané v civilním řízení), oprávněný může podat exekuční návrh znovu na základě stejného exekučního titulu. Pokud by však zamítavé rozhodnutí vytvořilo překážku věci rozhodnuté, oprávněnému by to znemožnilo vymáhat pohledávku v exekuci. S výše uvedenými závěry souhlasím, protože ustanovení by nemělo být vykládáno tak, aby bylo oprávněnému znemožněno domáhat se svého práva pouze pro formální překážku.

1.3 Zastavení exekuce

Zastavení exekuce je procesní prostředek vedoucí ke skončení exekuce v případech, kdy nejsou dány zákonné předpoklady pro vedení exekuce a návrh nebyl odmítnut ani zamítnut. Tyto nedostatky mohou nastat buď v průběhu exekučního řízení, anebo nastaly už před jeho zahájením, ale teprve v řízení vyšla jejich neexistence najevo.

Teorie rozlišuje nepřipustnost vedení exekuce absolutní a relativní.²¹ V případě absolutní nepřipustnosti nelze exekuci vést vůbec a musí být zastavena. Absolutní nepřipustnost nastává, pokud nejsou splněny předpoklady pro vedení exekuce, exekuce je vedena nezákonným způsobem²² nebo je vedena v rozsahu přesahujícím exekvovanou pohledávku²³. Ostatní důvody vedou k relativní nepřipustnosti, kdy zastavení exekuce závisí na návrhu osoby, které důvod nepřipustnosti svědčí (postižení majetkových práv třetích osob, zánik práva přiznaného exekučním titulem).²⁴

Ve věcech zastavení exekuce může rozhodovat jak soud, tak exekutor. Proti vyhovujícímu i zamítavému rozhodnutí o zastavení je přípustné odvolání, o kterém rozhoduje krajský soud (§ 55 odst. 1 EŘ, § 55 odst. 2 EŘ). Právní mocí rozhodnutí o zastavení exekuce řízení končí (pokud došlo k zastavení exekuce v celém rozsahu).

Rozhodnutí o zastavení exekuce vytváří překážku věci rozsouzené podle toho, z jakého důvodu k zastavení došlo.²⁵ Pravomocné rozhodnutí o zamítnutí návrhu na zastavení

²¹ HLAVSA, P. a kol. *Exekuční řád a zákon č. 119-2001 Sb., kterými se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí* : poznámkové vydání s judikaturou podle stavu k 1. září 2013. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 112.

²² Exekuci lze dle § 58 odst. 1 EŘ vést jen zákonem taxativně vymezenými způsoby.

²³ Exekuční zajištění majetku je dle § 58 odst. 1 EŘ možné „nejvýše v rozsahu bezpečně postačujícím k uhrazení vymáhané pohledávky, jejího příslušenství včetně příslušenství, které se pravděpodobně stane splatným po dobu trvání exekuce, pravděpodobných nákladů oprávněného a pravděpodobných nákladů exekuce.“

²⁴ FIALA, Josef. Spory vznikající z podnětu výkonu rozhodnutí (exekuční spory). 1. vydání. Praha: Universita Karlova, 1972, s. 29.

²⁵ ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 24.

výkonu, překážku věci rozsouzené vytváří vždy, pokud je návrh podán na základě stejných skutečností.²⁶

1.3.1 Zastavení exekuce v. zastavení exekučního řízení

Zastavení exekuce a zastavení exekučního řízení jsou dva rozdílné pojmy.²⁷ Kasíková institut zastavení exekuce definuje jako: „[...] zastavení procesu provádění exekuce, tedy vlastní realizace vymáhání splnění povinnosti na povinném.”²⁸ Zastavení exekučního řízení je řešením neodstranitelného nedostatku procesních podmínek podle § 104 odst. 1 OSŘ.²⁹ O zastavení exekučního řízení rozhoduje exekutor, a to bez návrhu.³⁰ Soud nemá pravomoc o zastavení exekučního řízení rozhodnout. Soud totiž může v exekučním řízení rozhodovat pouze tam, kde mu zákon rozhodovací pravomoc výslovně přiznává.³¹ Dle § 43a odst. 6 EŘ však soud může dát k zastavení exekučního řízení pokyn.

Zastavením exekučního řízení dochází ke skončení probíhajícího řízení. Zastavení exekučního řízení nemá za následek zahájení nového řízení, kde by se nedostatek procesních podmínek projednával. Naopak zastavení exekuce vede k zahájení nového, tzv. incidenčního řízení.³² To vyplývá zejména z § 269 odst. 2 OSŘ, kde je stanoveno, že soud v řízení o zastavení exekuce z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ nebo § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ rozhoduje zpravidla po předchozím jednání.³³

Podle § 11 odst. 4 ET má exekutor při zastavení exekučního řízení právo na odměnu ve výši 500 Kč. Při zastavení exekuce má právo na odměnu minimálně ve výši 1000 Kč.

Při určování, kdy v exekučním řízení vydat rozhodnutí o zastavení exekučního řízení a kdy naopak rozhodnout o zastavení exekuce, je nejprve nutné objasnit, kdy se to které rozhodnutí použije ve výkonu rozhodnutí. Z § 104 OSŘ vyplývá, že řízení lze zastavit do té doby, než rozhodnutí nabude právní moci. Vykonávací řízení se dělí na dvě fáze, kdy první tzv. řízení o výkon rozhodnutí končí vydáním usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

²⁶ Usnesení NS ze dne 27. února 2014, sp. zn. 21 Cdo 4164/2013.

²⁷ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 341 (§ 55 EŘ).

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Usnesení NS ze dne 12. srpna 2016, sp. zn. 20 Cdo 1914/2016.

³¹ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 326 (§ 52 EŘ).

³² ŠTEVČEK, Marek. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Civilní proces. Exekuční právo: Občanský soudní řád (§ 251 až 376), Exekuční řád (§ 28 až 151), Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajícího výkonu rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016 s. 40 (§ 269 OSŘ).

³³ Tamtéž.

Pravomocným usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí se řízení o výkon rozhodnutí končí a vykonávací řízení tím vstupuje do své druhé fáze (provedení výkonu rozhodnutí). Jak je řečeno výše, řízení lze zastavit pouze do té doby, než rozhodnutí (zde usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí) nabude právní moci. Rozhodnout o zastavení řízení o výkon rozhodnutí lze tedy pouze do té doby, než vykonávací řízení vstoupí do druhé fáze. Po té už se nedostatky procesních podmínek a jiné skutečnosti způsobující nepřípustnost vedení výkonu rozhodnutí řeší zastavením výkonu rozhodnutí.

NS ohledně okamžiku, kdy je možné řízení zastavit dle § 268 OSŘ zastává názor, že: „*Existence nařízeného a trvajícího výkonu rozhodnutí (exekuce) je zvláštní podmínkou řízení o návrhu na jeho (její) zastavení.*“³⁴ Z toho vyplývá, že výkon rozhodnutí dle § 268 OSŘ nelze zastavit předtím, než je výkon rozhodnutí nařízen.

Zjednodušeně řečeno se dle OSŘ rozlišuje zastavení řízení o nařízení výkonu rozhodnutí (zastavení exekučního řízení) a zastavení provádění výkonu rozhodnutí (zastavení exekuce). Tomuto závěru odpovídá i výše uvedená definice zastavení exekuce Kasíkové, která zastavení exekuce vztahuje až na fázi provedení exekuce.

Aplikujeme-li uvedená východiska na exekuční řízení, vyplývá z toho, že exekutor řeší neodstranitelný nedostatek procesních podmínek zastavením exekučního řízení dle § 104 OSŘ do té doby, než nastanou skutečnosti uvedené v § 52 odst. 3 EŘ, poté exekuci zastavuje dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, protože „*je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.*“³⁵

³⁴ Usnesení NS ze dne 14. prosince 2005, sp. zn. 20 Cdo 2421/2004. Srov. usnesení NS ze dne 25. ledna 2007, sp. zn. 20 Cdo 1886/2006.

³⁵ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 947 (§ 268 OSŘ).

2 Důvody zastavení exekuce

Exekuci lze zastavit jen na základě důvodů stanovených zákonem, důvody absolutní či relativní nepřipustnosti musí být tedy podřaditelné pod některý ze zákonných důvodů, které jsou však vypočteny demonstrativně. Exekuce může být zastavena částečně³⁶ nebo v celém rozsahu³⁷ podle toho, v jakém rozsahu byl podán návrh, popř. v jakém rozsahu svědčí pro zastavení exekuce zákonný důvod.

Základní ustanovení obsahující důvody pro zastavení exekuce je ust. § 268 odst. 1 OSŘ. Obsahem ustanovení je pozitivní (§ 268 OSŘ aj.) i negativní (§ 269 odst. 3 OSŘ)³⁸ výčet důvodů. Důvody jsou upraveny i na jiných místech OSŘ³⁹ jako specifické důvody pro výkon rozhodnutí prováděný určitým způsobem a jsou upraveny i v jiných zákonech⁴⁰.

2.1 Důvody dle § 268 odst. 1 OSŘ

Ust. § 268 odst. 1 OSŘ stanoví, že: „*Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže*

- a) byl nařízen, ačkoli se rozhodnutí nestalo vykonatelným;*
- b) rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení výkonu zrušeno nebo se stalo neúčinným;*
- c) zastavení výkonu navrhl ten, kdo navrhl jeho nařízení;*
- d) výkon rozhodnutí postihuje věci, které jsou z něho podle § 321 a § 322 vyloučeny nebo majetek, ze kterého nelze vymáhanou pohledávku uspokojit;*
- e) průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů;*
- f) bylo pravomocně rozhodnuto, že výkon rozhodnutí postihuje majetek, k němuž má někdo právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí (§ 267);*
- g) po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden; bylo-li právo přiznáno rozsudkem pro zmeškání, bude výkon rozhodnutí zastaven i tehdy, jestliže právo zaniklo před vydáním tohoto rozsudku;*

³⁶ Částečné zastavení exekuce je typické pro důvody dle § 268 odst. 1 písm. d) a f) OSŘ, popř. i důvody dle § 268 odst. 1 písm. c) a g) OSŘ.

³⁷ K úplnému zastavení exekuce dojde zpravidla tehdy, pokud je exekuční titul vadný a neposkytuje tedy způsobilý podklad pro exekuční řízení, anebo je-li povinný nemajetný a vedení exekuce nemá smysl.

³⁸ Toto ustanovení zní takto: „*Jako důvod zastavení výkonu rozhodnutí nelze uplatňovat, že se změnilы okolnosti rozhodné pro výši a trvání dávek nebo splátek (§ 163).*”

³⁹ Např. § 304 odst. 1 OSŘ, § 313 odst. 1 OSŘ, § 320aa odst. 2 OSŘ, § 324 OSŘ, § 335 odst. 3 OSŘ.

⁴⁰ Např. § 35 odst. 1 ZRŘ nebo § 55 odst. 5 EŘ.

h) výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.“

2.1.1 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ

Vykonatelnost rozhodnutí je materiálním předpokladem exekuce. Lavický vykonatelnost označuje jako „tzv. *conditio sine qua non počátku a průběhu řízení o výkon rozhodnutí*.“⁴¹ Provedením exekuce by došlo k porušení čl. 11 LZPS, tedy k neoprávněnému zásahu do vlastnického práva povinného. Je proto nezbytné, aby exekutor, popř. soud zkoumal vykonatelnost exekučního titulu po celou dobu řízení, a když zjistí, že rozhodnutí vykonatelné není, aby exekuci ex offio zastavil.⁴² Jedná se tedy o důvod zakládající absolutní nepřipustnost vedení exekuce. Výsledkem je úplné zastavení exekuce, ledaže vykonatelný není pouze některý z výroků exekučního titulu, pro které je exekuce vedena.

Exekutor posuzuje vykonatelnost exekučního titulu primárně při rozhodování o exekučním návrhu. Při zjišťování, zda je rozhodnutí vykonatelné vychází z potvrzení o vykonatelnosti a z obsahu spisu.⁴³ Dle mého názoru zjistí exekutor skutečnost, že rozhodnutí není materiálně vykonatelné již v okamžiku, kdy rozhoduje o exekučním návrhu, který z toho důvodu dle § 39 odst. 3 EŘ zamítne. Proto si myslím, že exekuce bude z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ zastavována spíš pro formální nevykonatelnost rozhodnutí.

Typickým příkladem je vyznačení rozhodnutí doložkou vykonatelnosti, ačkoliv rozhodnutí vykonatelnosti nemohlo nabýt, protože např. v případě náhradního doručování došlo k chybám v doručování, které však orgánu, který rozhodnutí doložkou opatřil, nebyly známy.⁴⁴ Jedná se tedy o rozhodnutí, které není vykonatelné formálně. O neúčinnosti doručení je dle § 50d odst. 1 OSŘ oprávněn rozhodnout pouze „odesílající soud“. Čímž se tedy myslí nalézací soud. Dle NS o tom může rozhodnout i jiný subjekt, než je soud, který rozhodnutí odeslal.⁴⁵ Proto bude neúčinnost doručení oprávněn posoudit i exekuční soud v řízení o zastavení exekuce, bude-li o účinnosti doručení mezi účastníky exekučního řízení sporu.

⁴¹ ŠTEVČEK, Marek. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Civilní proces. Exekuční právo: Občanský soudní řád (§ 251 až 376), Exekuční řád (§ 28 až 151), Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajícího výkonu rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016 s. 41 (§ 269 OSŘ).

⁴² Tamtéž.

⁴³ Usnesení NS ze dne 27. října 2014, sp. zn. 20 Cdo 2012/2003.

⁴⁴ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 161. srov. Nález Ústavního soudu ze dne 16. ledna 2003 sp. zn. III. ÚS 747/2000.

⁴⁵ Usnesení NS ze dne 14. září 2015, sp. zn. 21 Cdo 30/2015.

Dle § 50d odst. 3 OSŘ se rozhodnutí považuje za doručené okamžikem právní mocí rozhodnutí o tom, že doručení bylo neúčinné. Dle doslovného výkladu by měla být exekuce zastavena, protože exekuční titul není vykonatelný. Domnívám se, že v tomto případě by situace mohla být vyřešena odkladem exekuce dle § 54 odst. 6 EŘ a vyčkáním, zda povinný splní dobrovolně. Splní-li povinný, exekuce bude zastavena. Jinak exekutor exekuci provede. Tím bude naplněna zásada procesní ekonomie, protože nebude nutné znovu podávat exekuční návrh, žádat o pověření dle § 43 odst. 3 EŘ atd., a bude možné rovnou pokračovat v provádění exekuce. Tím také budou ušetřeny administrativní náklady. Dále bude zachováno generální inhibitorium dle § 44a odst. 1 EŘ, což je výhodné pro oprávněného. Povinný by však mohl argumentovat tím, že je jeho omezení nepřiměřené zejména s ohledem na to, že vykonatelný exekuční titul je *conditio sine qua non* exekuce, jak je uvedeno výše. V tomto případě bych se přiklonila spíše k poskytnutí ochrany povinnému, tedy k zastavení exekuce. Oprávněný přece může chránit své právo na uspokojení prostřednictvím výhrady dovolat se neúčinnosti dle § 593 NOZ, takže pokud bude oprávněný aktivní nemusí mu být zastavení exekuce na újmu.

Řízení tedy bude zastaveno vždy, i když rozhodnutí bylo nevykonatelné před zahájením řízení, resp. vykonatelnosti nikdy nenabylo (např. nicotná rozhodnutí).⁴⁶ Výjimku tvoří situace, kdy rozhodnutí není vykonatelné pouze z toho důvodu, že byla odložena vykonatelnost exekučního titulu v nalézacím řízení, tehdy dojde k odkladu exekuce do doby, než rozhodnutí nabude vykonatelnosti (§ 54 odst. 4 EŘ). Pokud však rozhodnutí přestane být vykonatelné v průběhu řízení, protože bylo zrušeno nebo se stalo neúčinným, soud exekuci zastavuje na základě důvodu dle § 268 odst. 1 písm. b) OSŘ. Z toho vyplývá, že bude-li např. v řízení o dovolání odložena vykonatelnost exekučního titulu, dojde k odkladu exekučního řízení a v závislosti na výsledku dovolacího řízení bude v exekuci pokračováno, nebo bude zastavena dle § 268 odst. 1 písm. b) OSŘ.

2.1.2 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. b) OSŘ

Tento důvod také souvisí s vlastnostmi exekučního titulu, nejde však pouze o vykonatelnost, ale rozhodnutí úplně pozbylo účinnosti nebo bylo zrušeno. Rozhodnutí může

⁴⁶ K nicotným rozhodnutím blíže: usnesení NS ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1560/2005, rozsudek NS ze dne 17. 12. 1998, sp. zn. 3 Cdon 1091/96.

být zrušeno zejména na základě mimořádných opravných prostředků [NS 4 Cz 118/65],⁴⁷ popř. na základě odvolání, pokud se jednalo o předběžně vykonatelné rozhodnutí (§ 221 OSŘ) nebo z toho důvodu, že se změnilы okolnosti rozhodné pro výši a dobu trvání splátek (§ 163 OSŘ). Zastavení exekuce z důvodu zrušení exekučního titulu závisí na právní moci rozhodnutí, kterým byl exekuční titul zrušen. Dokud není toto rozhodnutí v právní moci, nelze návrhu na zastavení exekuce vyhovět.⁴⁸

Neúčinnost rozhodnutí nastává např. u rozhodnutí předběžné povahy (např. předběžné opatření dle § 74 a násl. OSŘ ukládající povinnému dočasně zákaz nakládat s určitou věcí vymezenou ve výroku usnesení o návrhu na vydání předběžného opatření) a u časově omezených rozhodnutí (např. stavební povolení).⁴⁹ Levý jako příklad dále uvádí situaci, kdy rozhodnutí zanikne „v důsledku vydání jiného rozhodnutí,“ např. rozhodnutí, které ukládá manželovi povinnost platit měsíčně částku 10.000,- manželce z důvodu vzájemné vyživovací povinnosti mezi manželi dle § 697 odst. 1 NOZ, přestává být právní mocí rozhodnutí o rozvodu manželství účinné. Rozhodnutí může zaniknout i jako důsledek hmotněprávní změny, např. znovuoobnovení vyživovací povinnosti.⁵⁰ Příkladem může být situace, kdy je zde rozsudek ukládající prarodiči plnit výživné své pravnučce, přičemž se její matka najednou stane způsobilou výživné poskytovat, čímž se obnoví vyživovací povinnost matky ke svému dítěti a povinnost prarodičů tak zanikne, tedy nebude moct být ani vymáhána (kromě dlužných částek).

2.1.3 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. c) OSŘ

Skutečnost, že oprávněný podal návrh na zastavení exekuce, je samotným důvodem pro zastavení exekuce, což vyplývá z dispoziční zásady, na které je exekuční řízení postaveno. Exekuci není možné vést, aniž by zde byl návrh oprávněné osoby na zahájení řízení, protože i v exekučním řízení je návrh na zahájení řízení procesní podmínkou řízení.⁵¹

⁴⁷ ŠTEVČEK, Marek. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Civilní proces. Exekuční právo: Občanský soudní řád (§ 251 až 376), Exekuční řád (§ 28 až 151), Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajícího výkonu rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016 s. 41 (§ 269 OSŘ).

⁴⁸ Rozsudek NS ČSSR ze dne 28. září 1965, sp zn. 4 Cz 118/65 uveřejněné pod č. R 9/1966 Sb. soudních rozhodnutí a stanovisek NS ČSSR.

⁴⁹ HRDLIČKA, Miloslav. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Civilní proces. Exekuční právo: Občanský soudní řád (§ 251 až 376), Exekuční řád (§ 28 až 151), Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajícího výkonu rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016 s. 50 (§ 269 OSŘ).

⁵⁰ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 942 (§ 268 OSŘ).

⁵¹ ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 21.

Návrh oprávněného na zastavení exekuce proto ani nemusí být odůvodněn.⁵² Oprávněnému však nic nebrání v tom, podat návrh na zastavení exekuce i z jiných zákonných důvodů, např. pokud se rozhodnutí stalo neúčinným, navrhne zastavení exekuce z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. b) OSŘ. Důvod dle § 268 odst. 1 písm. c) OSŘ je tedy důvodem subsidiárním. Přesto jde o důvod zásadního významu, neboť oprávněnému poskytuje záruku, že bude v exekuční řízení zachována dispoziční zásada. Jestliže tedy oprávněný návrh na zastavení exekuce neodůvodní, bude automaticky posuzován jako návrh dle § 268 odst. 1 písm. c) OSŘ. Nicméně, pokud oprávněný nemá z nějakého důvodu zájem na tom, aby bylo v exekuci pokračováno a tento důvod naplňuje nějaký jiný zákonný důvod⁵³ pro zastavení exekuce než důvod dle písm. c), je v jeho zájmu, aby podal návrh na zastavení exekuce z tohoto jiného důvodu, protože potom mu nemusí být uložena povinnost hradit náklady exekuce. Z pohledu exekučních nákladů je totiž vždy nutné zkoumat důvod, proč byla exekuce zastavena.⁵⁴

Při rozhodování o návrhu oprávněného na zastavení exekuce se nevyžaduje souhlas ostatních účastníků exekučního řízení předpokládaný v ust. § 55 odst. 3 EŘ.⁵⁵ NS se domnívá, že: *„je nemyslitelné, aby v něm (v exekučním řízení) bylo pokračováno bez vůle oprávněného jen pro zájem povinného; zastavení řízení je pojmově vždy v zájmu oprávněného.“*⁵⁶

Je ovšem rozdíl mezi návrhem oprávněného na zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. c) OSŘ a souhlasem oprávněného se zastavením exekuce na základě fikce dle § 101 odst. 4 OSŘ, kdy platí, že pokud se oprávněný k návrhu na zastavení exekuce nevyjádří, tak se zastavením souhlasí. Doložku dle § 101 odst. 4 OSŘ exekutor připojí, zjišťuje-li stanovisko oprávněného k zastavení exekuce k návrhu podanému jinou osobou nebo když má v úmyslu zastavit exekuci i bez návrhu dle § 55 odst. 3 EŘ.⁵⁷ Návrh podaný jinou osobou musí být tedy vždy podřízen pod jiný zákonný důvod než je důvod dle § 268 odst. 1 písm. c) OSŘ, i kdyby oprávněný se zastavením exekuce souhlasil. To lze dovodit i ze znění samotného zákona, který stanoví, že výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže zastavení výkonu rozhodnutí navrhl ten, kdo navrhl jeho nařízení (§ 268 odst. 1 písm. c) OSŘ). Z toho je více než jasné, že aktivně

⁵² KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 346 – 347 (§ 55 EŘ).

⁵³ Např. splní-li povinný mimo exekuční řízení, oprávněný podá návrh na zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ.

⁵⁴ Usnesení NS ze dne 14. května 2014, sp. zn. 21 Cdo 402/2014.

⁵⁵ Usnesení NS ze dne 28. srpna 2012, sp. zn. 20 Cdo 4511/2011.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 943 (§ 268 OSŘ).

legitimovaným k podání návrhu na zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. c) OSŘ je pouze oprávněný.

Jestliže je podáno více návrhů na zastavení exekuce a jeden z nich podal oprávněný, není rozhodující okamžik učinění úkonu ale osoba, která ho učinila. Návrh oprávněného podle § 268 odst. 1 písm. c) OSŘ by měl být totiž vždy posouzen přednostně, nepožadují-li ostatní účastníci zastavení exekuce ve větším rozsahu. Jak již bylo uvedeno výše, v případě návrhu oprávněného se nevyžaduje souhlas žádného dalšího účastníka a exekutor by měl tedy exekuci zastavit bez dalšího (pokud jsou zaplaceny náklady). Návrhy ostatních subjektů jsou podmíněny vyjádřením ostatních účastníků dle § 55 odst. 3 EŘ, a pokud ti nesouhlasí, exekutor postoupí věc soudu. Soud potom posuzuje i odůvodněnost návrhu. Pokud by byl nejprve posuzován návrh někoho jiného, docházelo by tím ke zbytečnému prodlužování řízení, ke zvyšování nákladů a také ke zbytečnému zatěžování soudu, když by v případě nedůvodného návrhu byla exekuce stejně nakonec zastavena k návrhu oprávněného. Proto si myslím, že primární posouzení návrhu oprávněného je správným postupem, který je v souladu dispoziční zásadou a také se zásadou rychlosti a se zásadou procesní ekonomie.

2.1.4 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. d) OSŘ

Exekuci lze zastavit, pokud jsou jí postiženy věci, jejichž exekuční postih zákon zakazuje, anebo které jsou z exekučního postihu zákonem vyloučeny (§ 321 OSŘ).⁵⁸ Ust. § 322 OSŘ představuje konkrétní provedení zásady ochrany povinného tím, že za pomoci generální klauzule (odst. 1) a demonstrativního výčtu (odst. 2) vymezuje nepostižitelné věci.

Generální klauzule stanoví, že jde o věci, které jsou „*ve vlastnictví povinného nebo ve společném jmění povinného a jeho manžela, (...) které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů, jakož i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s dobrými mravy a jejichž počet a hodnota odpovídá obvyklým majetkovým poměrům.*” Demonstrativní výčet byl konkretizován zákonem č. 164/2015 Sb., jde o: „*a) běžné oděvní součásti, včetně prádla a obuvi, b) obvyklé vybavení domácnosti, zejména lůžko, stůl, židle, kuchyňská linka, kuchyňské nářadí a nádobí, lednička, sporák, vařič, pračka, vytápěcí těleso, palivo, příkrývka a ložní prádlo, pokud hodnota takové věci zjevně nepřesahuje cenu obvyklého vybavení domácnosti, c) studijní a náboženská literatura, školní potřeby a dětské hračky, d) snubní prsten, písemnosti osobní*

⁵⁸ např. zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu, zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.

povahy, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se povinného nebo členů jeho rodiny a nosiče dat těchto záznamů, pokud nelze takové záznamy přenést na jiný nosič dat, a jiné předměty podobné povahy, e) zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný nebo člen jeho domácnosti potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě, f) hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu, g) zvířata, u nichž hospodářský efekt není hlavním účelem chovu a která slouží člověku jako jeho společník.” Povinnému, který je podnikatelem nelze podle § 322 odst. 3 OSŘ zabavit dále věci, „které nezbytně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti,“ ledaže by byla pohledávka zajištěna zástavním právem, které by vážlo na takové věci.

NS zastává názor, že je třeba ust. § 322 OSŘ vykládat restriktivně „a je třeba pod něj podřadit pouze věci, které povinný nemůže postrádat, aniž by tím byla snížena jeho lidská důstojnost.“⁵⁹ Restriktivní výklad je dle mého na místě, protože povinný dobrovolně nesplnil svoji povinnost a oprávněnému nemůže být na újmu, že je povinný zvyklý na nadprůměrný standard. Pokud povinný není schopen si tento standard udržet při plnění svých povinností, je to více méně jeho problém, nikoliv problém oprávněného.

Domnívám se, že novelizace, která uvádí, co konkrétně se má považovat za obvyklé vybavení domácnosti, nebyla třeba, protože se jedná o neurčitý právní pojem, jehož obsah má být stanoven pro každý konkrétní příklad výkladem.⁶⁰ Obsah tohoto pojmu také podléhá změně vlivem společenských událostí. Proto by nejefektivnější pomůckou při výkladu tohoto pojmu byla judikatura vyšších soudů, která může na změny ve společnosti reagovat pružněji než právní předpis.⁶¹ Právní předpisy by měly být formulovány obecně a neměly by tedy zbytečně obsahovat konkrétní výčet nezabavitelných věcí.

Alespoň obsah pojmu „věci, které povinný nezbytně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti“ zůstal na soudním výkladu. Pravděpodobně proto, že lze podnikat v tolika různorodých oblastech, že zákonodárce nebyl schopen postihnout všechny varianty v jednom výčtu. Dle soudní praxe je rozhodující, zda povinný může dále podnikat „alespoň

⁵⁹ Usnesení NS ze dne 19. července 2006, sp. zn. 20 Cdo 509/2006.

⁶⁰ Usnesení NS ze dne 26. února 2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003: „Otázku, zda jde o věci tvořící obvyklé vybavení domácnosti, je nutno posuzovat z hlediska jejich nezbytné potřeby při uspokojování hmotných potřeb povinného a jeho rodiny; přitom se nelze obejít bez konkrétních zjištění o tom, jaké potřeby povinný a jeho rodina prostřednictvím té které věci uspokojuje a zda je lze s nižším nákladem uspokojovat jinak.“

⁶¹ Dále k pojmu obvyklé vybavení domácnosti např.: usnesení NS ze dne 26. února 2002, sp. zn. 21 Cdo 2133/2001, usnesení NS ze dne 19. září 2000, sp. zn. 21 Cdo 698/2000.

v *minimálním rozsahu*.⁶² Pokud povinnému způsobí prodej věci „*pouhé obtíže*“, není tento důvod k zastavení naplněn. Dle NS např. advokát k výkonu advokacie nepotřebuje osobní automobil, protože si dopravu může zajistit náhradním způsobem a na názoru NS nic nemění ani to, že k soudním jednáním musí advokát někdy nosit objemné spisy, talár atp.⁶³

Restriktivním výkladem nedochází k vytvoření neodůvodněné nerovnováhy mezi postavením povinného a oprávněného. Povinný se může vždy dohodnout s oprávněným a oprávněný může už při soupisu věcí prohlásit, že nechce, aby byly určité věci sepsány (§ 326 odst. 7 OSŘ) nebo to může povinný navrhnout, a souhlasí-li s tím oprávněný věci sepsány nebudou (§ 326 odst. 10 OSŘ). Takže závisí i na dohodě mezi povinným a oprávněným. Pokud bude povinný schopen splácet ve splátkách, může se dohodnout i s exekutorem, který pak zruší exekuční příkaz postihující movité věci. Institut zastavení exekuce není tedy nutné využívat tehdy, když může být stejných účinků dosaženo zrušením exekučního příkazu exekutorem. Na věcech bude stále váznout generální inhibitorium dle § 44a odst. 1 OSŘ, takže pokud by povinný splátky neplatil a začal se zbavovat svého majetku, může se exekutor nebo oprávněný dovolat relativní neplatnosti jednání, kterými povinný takto učinil a exekutor vydá exekuční příkaz znovu.

V souvislosti se zavedením institutu substituta v dědickém právu byl OSŘ novelizován zákonem č. 293/2013 Sb., a tak dle odstavce 5 obecně nelze postihnout majetek, který je substitučním jměním. Dle odstavce 6 jsou věci vyloučeny i tehdy, jsou-li ve spoluvlastnictví povinného a jiné osoby.⁶⁴ Nicméně, jde-li o věci, které byly získané specifickou trestnou činností, a oprávněný byl tímto trestným činem poškozen, lze je na návrh oprávněného dle odstavce 7 v exekuci postihnout, i kdyby se jinak jednalo o věci nepostižitelné.⁶⁵

Oprávnění by mohli namítat, že vyloučení určitých věcí z možnosti postihu je porušením principu rovnosti vlastnického práva, které má mít dle čl. 11 odst. 2 LZPS stejný zákonný obsah a ochranu. ÚS však rozhodl, že zákonné vyloučení protiústavní porušení principu rovnosti vlastnického práva nepředstavuje.⁶⁶ ÚS rozhodoval ve věci vyloučení

⁶² Usnesení NS ze dne 19. září 2000, sp. zn. 21 Cdo 698/2000.

⁶³ Usnesení NS ze dne 26. února 2014, sp. zn. 21 Cdo 238/2013.

⁶⁴ Pokud by však byla věc postižena ve větší míře než kolik činí podíl spoluvlastníka, tak se může excindační žalobou domáhat vyloučení jeho podílu, případně po skončení exekuce má k dispozici žalobu z lepšího práva vůči osobě, která se z jeho podílu neoprávněně uspokojila.

⁶⁵ VALENTOVÁ, Renáta. Věci nepodléhající mobiliární exekuci. Komorní listy, 2014, č. 3. s. 24.

⁶⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. ledna 2010, sp. zn. III. ÚS 2648/09.

majetku státního podniku a stanovil, že rovnost porušena nebyla, protože postavení věřitelů bylo zachováno tím, že se mohli uspokojit z majetku určeného v rejstříku, jehož účelem bylo právě uspokojit věřitele v případě prodlení státního podniku.

Předpokladem použití důvodu dle písm. d) není podání excindační žaloby. Pokud by byly některé věci vyloučeny na základě excindační žaloby, jedná se o důvod dle písm. f). „*Předpokladem úspěšnosti excindační žaloby je m.j. i to, aby se nejednalo o právo nebo věc, které jsou z výkonu rozhodnutí vyloučeny ze zákona.*”⁶⁷ Rozlišujícím kritériem tedy je, zda je věc vyloučena ze zákona nebo zda existuje jiný důvod, který postižení věci v exekuci vylučuje, např. vlastnické právo k věci nenáleží povinnému. Důvod dle písm. d) má tak před důvodem dle písm. f) přednost.

Dle Lavického⁶⁸ se z důvodu dle písm. d) bude zastavovat exekuce i na základě návrhu na zastavení exekuce podaného manželem povinného dle § 262b OSŘ. Já se domnívám, že jde o samostatný důvod k zastavení exekuce, a to ten, že byl exekučním příkazem: „*postižen majetek ve společném jmění manželů nebo majetek manžela povinného ve větším rozsahu, než připouští zvláštní právní předpis, nebo nelze-li ho výkonem rozhodnutí postihnout (...).*“, jak stanovuje § 262b odst. 1 OSŘ. Pokud bychom vycházeli z názoru, že jde o důvod dle písm. d), tedy že jde o věci nepostižitelné dle zákona, mohli bychom aplikovat stejný závěr i na věci, které jsou ve vlastnictví jiné osoby než povinného, protože v tomto případě vlastnické právo také nedovoluje vlastní převod z jiných důvodů než stanoví zákon,⁶⁹ a tak by i třetí osoby mohli namísto excindační žaloby podat návrh na zastavení exekuce na základě § 268 odst. 1 písm. d) OSŘ, čímž by došlo k prodlužování exekučního řízení a zvyšování jeho nákladů, protože řízení o excindační žalobě probíhá mimo exekuční řízení. Další důvod, na jehož základě může manžel povinného podat návrh na zastavení exekuce, je ten, pokud je exekuce prováděna příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného, ačkoliv povinný na účtu žádné peněžní prostředky nemá. To musí manžel povinného prokázat (§ 262b odst. 2 OSŘ). Popř. jde o univerzální důvod (§ 268 odst. 1 písm. h) OSŘ), protože je exekuce nepřijatelná z jiných důvodů než těch výslovně vypočtených v zákoně.

⁶⁷ Usnesení ÚS ze dne 1. prosince 2010, sp. zn. I. ÚS 2043/10-2.

⁶⁸ ŠTEVČEK, Marek. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Civilní proces. Exekuční právo: Občanský soudní řád (§ 251 až 376), Exekuční řád (§ 28 až 151), Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajícího výkonu rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016 s. 41 (§ 269 OSŘ).

⁶⁹ Je tomu tak z důvodu kogentnosti právní úpravy absolutních majetkových práv dle § 978 NOZ.

2.1.5 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ

Exekuci může soud zastavit na základě podnětu exekutora, pokud má za to, že je zde důvod uvedený pod písm. e) tedy, že: „výtěžek (...) nepostačí ani ke krytí jeho nákladů.“ Exekutor může při zjišťování majetku zjistit, že povinný nemá žádný majetek. Např. povinný je nezaměstnaný, nevlastní žádné nemovitosti, žije v nájmu a má pouze takové movité věci, kterými uspokojuje své základní potřeby, anebo věci na základě výpůjčky apod. V tomto případě, může dát exekutor soudu podnět, aby exekuci zastavil, protože bez souhlasu oprávněného ji není v tomto případě oprávněn zastavit sám.

Soudní praxe je taková, že soudy exekuci z důvodu dle písm. e) ex offo nezastavují, protože dle § 58 odst. 3 EŘ volí způsob provedení exekuce exekutor.⁷⁰ NS se domnívá, že je na exekutorovi, aby podal podnět, pokud má za to, že exekuce nemůže vést k uspokojení oprávněného, protože je povinný nemajetný. Exekutor je totiž ten, kdo zjišťuje majetek povinného, tedy by měl mít po povinném jako první v řadě nejvíce informací o majetkové situaci povinného.

Zastavení exekuce z tohoto důvodu však může navrhnout i oprávněný nebo povinný. Pokud by tedy exekutor nekonal, neznamená to, že by exekuce nemohla být pro nemajetnost povinnost zastavena. Ačkoliv se domnívám, že oprávněný nebude navrhnout zastavení z tohoto důvodu příliš často, protože nemá zpravidla tolik informací o majetku povinného jako povinný nebo exekutor. Oprávněnému by také mohly být přiznány náklady exekuce a jemu by žádná náhrada nákladů přiznána nebyla, prokázalo-li by se, že o nemajetnosti povinného věděl už při podání návrhu.⁷¹

Svoboda se domnívá, že exekutor podává návrh na zastavení, nikoliv pouhý podnět.⁷² Rozhodnutí KS, na které Svoboda v článku odkazuje, a které sám vydal, je zatím ojedinělé, proto se domnívám, že stále platí názor, že exekutor dává k zastavení pouze podnět. Ostatně tak v roce 2016 znovu konstatoval NS.⁷³ Pokud by měl být exekutor aktivně legitimován k podání návrhu na základě tohoto důvodu, bylo by vhodné uvažovat o změně právní úpravy, protože dle té platné aktivní legitimaci exekutora dovodit nelze a pro zakotvení tohoto

⁷⁰ Usnesení NS ze dne 31. října 2006, sp. zn. 20 Cdo 1062/2005.

⁷¹ K náhradě nákladů: např.: usnesení NS ze dne 14. 5. 2014, sp. zn. 21 Cdo 402/2014. Srov. usnesení NS ze dne 30. prosince 2013, sp. zn. 20 Cdo 1013/2013, náleží Ústavního soudu ze dne 15. ledna 2008 sp. zn. IV. ÚS 1903/07.

⁷² SVOBODA, Karel. O nepřekročitelnosti zákonných definic účastníků řízení před civilním soudem. *Právní rozhledy*. č. 17, s. 589.

⁷³ Usnesení NS ze dne 20. září 2016 sp. zn. 20 Cdo 4128/2016.

oprávnění by měli existovat nějaké vážnější důvody, např. že se soudy odmítají podněty exekutora zabývat, což se neděje.

V podnětu exekutor uvede „*jaké úkony ke zjištění majetku provedl a s jakým výsledkem, případně z čeho dovodil hodnotu zjištěného majetku.*”⁷⁴ Pokud návrh podá povinný, soud si vždy vyžádá od exekutora zprávu o majetku povinného a jeho stanovisko k zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ.⁷⁵ Pokud oprávněný se zastavením exekuce nesouhlasí, soud si od exekutora vyžádá jeho stanovisko a zprávu o tom, jaké další věci je možné zajistit, a po posouzení předpokládané úspěšnosti buď exekuci zastaví, nebo exekutora vyzve, aby v exekuci pokračoval. Exekutor je touto výzvou vázán. Exekutor je dle § 45 odst. 1 EŘ povinen vést exekuci k jejímu úspěšnému skončení ex offo, pokud má tedy soud za to, že lze dosáhnout uspokojení povinného, je exekutor povinen jednat v souladu se zásadou oficiality.⁷⁶

Exekutor by měl při rozhodování o neúčelnosti exekuce vzít vždy v úvahu, zda povinný v budoucnosti nějaký majetek nabude, zda získá práci a exekuce by pak mohla být prováděna srážkami ze mzdy apod. Nelze obecně říct, zda by na základě tohoto důvodu měla být exekuce zastavována vždy. NS judikoval, že exekutor musí v každé věci důsledně zvažovat konkrétní okolnosti té které věci v zájmu spravedlivého vyvážení práv oprávněného a povinného, a dbát zásad exekučního řízení.⁷⁷ Rozhodnutí o zastavení exekuce nevytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté, oprávněný tedy může návrh podat znovu. Števček však uvádí, že přednost by i přesto „*mělo mít stanovisko oprávněného; pokud složí dostatečnou zálohu na náklady výkonu rozhodnutí a projeví zájem ve výkonu rozhodnutí pokračovat, mělo by toto jeho stanovisko mít přednost a ve výkonu rozhodnutí by se mělo pokračovat.*”⁷⁸ NS k tomu uvádí: „*Nesouhlasí-li oprávněný se zastavením exekuce a tvrdí, že exekutor zjistil majetek nedostatečně, soud ho vyzve ke sdělení, které další úkony mají být ke zjištění majetku provedeny, a posoudí jejich možnou úspěšnost předtím, než exekuci zastaví. Neshledá-li soud důvody pro zastavení exekuce, vyzve exekutora, aby v exekuci pokračoval.*”⁷⁹ Pokud by totiž povinný nějaký majetek následně skutečně nabyl, oprávněný

⁷⁴ Usnesení NS ze dne 31. května 2012, sp. zn. 20 Cdo 3118/2010.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Usnesení NS ze dne 31. října 2006, sp. zn. 20 Cdo 1062/2005.

⁷⁷ Usnesení NS ze dne 26. října 2011, sp. zn. 20 Cdo 4450/2009.

⁷⁸ ŠTEVČEK, Marek. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Civilní proces. Exekuční právo: Občanský soudní řád (§ 251 až 376), Exekuční řád (§ 28 až 151), Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajícího výkonu rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016 s. 42. (§ 269 OSŘ).

⁷⁹ Usnesení NS ze dne 31. října 2006, sp. zn. 20 Cdo 1062/2005.

by byl zastavením exekuce poškozen, protože by tím zanikly účinky inhibitoria. Nárok oprávněného by se taky mohl promlčet, protože po zastavení exekuce běží promlčecí lhůta dál, popř. by se mohlo zhoršit pořadí jeho pohledávky, např. pokud je zde více oprávněných a exekuce se provádí srážkami ze mzdy nebo prodejem věci.⁸⁰

Důvod dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ se zpravidla aplikuje při prodeji movitých a nemovitých věcí, protože ostatní exekuční způsoby mají vlastní úpravu, která se zabývá neúčelností toho kterého způsobu.⁸¹ Jak bylo řečeno výše, exekutor potřebuje k zastavení exekuce dle písm. e) souhlas oprávněného (§ 55 odst. 4 EŘ). Domnívám se, že je pro exekutora lepší zrušit exekuční příkaz, pokud se exekuce určitým způsobem ukáže jako neúčelná, než dávat soudu podnět, aby exekuci zastavil. To ovšem neplatí tehdy, jestliže je neúčelné provedení exekuce jakýmkoliv ze zákonných způsobů, tam je totiž namíste zastavení exekuce, čehož nelze dosáhnout ani zrušením všech exekučních příkazů.

Pokud je podán návrh na zastavení exekuce i z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. d) OSŘ, měl by být tento důvod posouzen přednostně, protože až poté, co je postaveno najisto, které věci lze exekučně postihnout lze stanovit i to, zda je naplněn důvod dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ.⁸² Pokud se ukáže, že žádná z věcí není vyloučena, je možnost, že zpeněžené věci postačí k uspokojení pohledávky oprávněného i k úhradě výtěžku exekuce. Naopak zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ má přednost před zastavením exekuce dle § 55 odst. 6 EŘ pro nesložení zálohy oprávněným.⁸³

2.1.6 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ

Dalším důvodem pro zastavení exekuce je, že výkon rozhodnutí postihuje věc, ke které má třetí osoba právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí, a zároveň tak bylo pravomocně stanoveno soudem v řízení o excindanční žalobě.

Řízení o excindanční žalobě probíhá dle § 267 odst. 1 OSŘ jako klasické nalézací řízení podle části třetí OSŘ a rozhodnutí v něm vydané potom slouží jako podklad v řízení o

⁸⁰ ŠTEVČEK, Marek. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Civilní proces. Exekuční právo: Občanský soudní řád (§ 251 až 376), Exekuční řád (§ 28 až 151), Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajícího výkonu rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016 s. 42. (§ 269 OSŘ).

⁸¹ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 945 (§ 268 OSŘ).

⁸² Usnesení NS ze dne 11. srpna 2000, sp. zn. 21 Cdo 2656/99.

⁸³ Usnesení NS ze dne 6. ledna 2011, sp. zn. 20 Cdo 4376/2010.

zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ.⁸⁴ K podání excindační žaloby je aktivně legitimována pouze třetí osoba.⁸⁵ Je to exekuční žaloba,⁸⁶ jejímž předmětem je vyslovení nepřípustnosti exekuce. Rozhodnutí se tedy vztahuje pouze ke konkrétnímu exekučnímu řízení, nejde o určení vlastnického práva.⁸⁷ Z toho vyplývá, že rozhodnutí o určení práva k věci ani nemůže být podkladem pro zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ.⁸⁸

Právním nepřipouštějící výkon rozhodnutí jsou dle Fialy⁸⁹ hmotná práva jako vlastnické právo, držba a detence. Ačkoliv to neplatí absolutně. Pokud např. exekučně postižená věc ušla z majetku povinného relativně neúčinným právním jednáním a na základě odpůrcí žaloby byla pravomocně stanovena neúčinnost tohoto právního jednání (§ 589 odst. 2 NOZ), může se oprávněný, v jehož prospěch byla neúčinnost stanovena, s úspěchem domáhat uspokojení z této věci v exekučním řízení (§ 595 odst. 1 NOZ).⁹⁰ Třetí osoba, která získala věc na základě neúčinného právního jednání tedy nemůže být úspěšná ani s excindační žalobou, a tím pádem ani s návrhem na zastavení exekuce.

Tento důvod vede převážně k zastavení exekuce prováděné prodejem movitých a nemovitých věcí nebo závodu. Provádí-li se exekuce prodejem nemovité věci, může podáním excindační žaloby docházet k průtahům v řízení a ke zvyšování nákladů, protože tím dochází k odročení dražebního jednání dle § 336i OSŘ. Soudní praxe však přiznává exekutorovi pravomoc samostatně posoudit včasnost a relevanci podané žaloby. Má-li exekutor za to, že excindační žalobě nebude vyhověno, dražbu provede.⁹¹ Tím je zajištěna ochrana oprávněného před neodůvodněnými průtahy v řízení, pokud by se např. jednalo o excindační žalobu podanou povinným, i když je zjevné, že k podání není aktivně legitimován a žaloba tak tedy nemůže být úspěšná. Kdyby totiž nebyla stanovena pravomoc exekutora samostatně si posoudit včasnost a důvodnost žaloby, musel by vyčkávat s provedením dražby, i když by bylo očividné, že návrh povinného bude zamítnut pro nedostatek věcné legitimace a důvod pro odročení dražebního jednání tak není dán.

⁸⁴ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 926 (§ 267 OSŘ).

⁸⁵ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. února 2006, sp. zn. 6 Co 2867/2005.

⁸⁶ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 170.

⁸⁷ DÁVID, Radovan. Třetí osoby a práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí. *Právní fórum*, Praha: ASPI, a.s., 2012, roč. 9, č. 2, s. 56.

⁸⁸ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 170.

⁸⁹ FIALA, Josef. *Spory vznikající z podnětu výkonu rozhodnutí (exekuční spory)*. 1. vydání. Praha: Universita Karlova, 1972, s. 64-65.

⁹⁰ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 917 (§ 267 OSŘ).

⁹¹ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. února 2006, sp. zn. 6 Co 2867/2005.

2.1.7 K důvodům zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. g), písm. h) OSŘ

Pokud povinný po vydání exekučního titulu splní, co mu ukládá exekuční titul, nebo započte svou pohledávku vůči pohledávce oprávněného přiznané exekučním titulem, dojde k narovnání či prekluzi, popř. závazek povinného vůči oprávněnému zanikne jakýmkoliv jiným způsobem, je naplněn důvod dle § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ. V případě, že právo, které je předmětem exekučního řízení, zaniklo, ztrácí řízení smysl, a exekuci je třeba zastavit. Řízení o zastavení exekuce bude v tomto případě řízením sporným. Spor je označován jako spor opoziční. Pokud by k zastavení nedošlo a exekuce by byla provedena, má povinný k dispozici žalobu z lepšího práva proti oprávněnému, popř. jinému subjektu, který byl neoprávněně uspokojen.⁹²

Důvod se vztahuje pouze na zánik práva, ke kterému došlo až po vydání exekučního titulu. Pro posouzení, zda je důvod naplněn je tedy primární určit, co se rozumí pojmem „vydání“. Např. v případě rozsudku je relevantním okamžikem jeho vyhlášení, protože od té chvíle je soud rozsudkem vázán (§ 156 odst. 3 OSŘ).⁹³ Skutečnostmi, které nastaly před vyhlášením se exekuční soud nezabývá, protože jejich posouzení bylo úkolem nalézacího soudu. Zákonou výjimkou tvoří dle § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ rozsudek pro zmeškání. Tvrzení povinného, že právo zaniklo před vyhlášením rozsudku pro zmeškání tak musí vzít soud v úvahu.⁹⁴

Zanikla-li vymáhaná pohledávka započtením, je rozhodující, kdy byl učiněn kompenzační projev vůle a k jakému okamžiku došlo k zániku vymáhané pohledávky. Pokud byl kompenzační projev učiněn již před vydáním exekučního titulu, není to důvodem pro zastavení, protože k této skutečnosti měl přihlídnout již nalézací soud.⁹⁵ Povinný se může bránit pouze prostřednictvím mimořádných opravných prostředků, tím dosáhnout zrušení exekučního titulu a následně se domáhat zastavení z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. b) OSŘ. Pokud byl kompenzační projev učiněn až po vydání exekučního titulu, je zastavení exekuce možné. Zanikla-li pohledávka k okamžiku, který nastal před vydáním exekučního titulu, je

⁹² ŠTEVČEK, Marek. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Civilní proces. Exekuční právo: Občanský soudní řád (§ 251 až 376), Exekuční řád (§ 28 až 151), Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajícího výkonu rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016 s. 42 (§ 269 OSŘ).

⁹³ ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 52.

⁹⁴ ŠTEVČEK, Marek. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Civilní proces. Exekuční právo: Občanský soudní řád (§ 251 až 376), Exekuční řád (§ 28 až 151), Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajícího výkonu rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016 s. 42 (§ 269 OSŘ).

⁹⁵ Usnesení NS ze dne 16. prosince 2004, sp. zn. 20 Cdo 1570/2003.

naplněn důvod dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, pokud až po vydání exekučního titulu, jde o důvod dle § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ.⁹⁶ Zanikla-li pohledávka k okamžiku, který nastal před vydáním exekučního titulu, není tedy důvod dle písm. g) naplněn. Nicméně pokračování v exekuci je v tomto případě nepřípustné, protože nalézací soud v době rozhodování nemohl přihlídnout ke kompenzačnímu projevu vůle, když v době jeho rozhodování ještě nebyl učiněn. Zaniklou pohledávku exekuvovat nelze, proto se exekuce zastaví na základě zbytkového důvodu dle písm. h).

Návrh na zastavení dle § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ může podat oprávněný i povinný. Oprávněný tak učiní zpravidla tehdy, pokud povinný splní mimo exekuční řízení. Pokud splní pouze částečně, bude exekuce zastavena jen v tomto rozsahu v souladu s § 268 odst. 4 OSŘ. Splní-li povinný mimo, avšak exekutorovi na účet poukáže exekuční náklady, zanikla exekuce provedením a není tedy třeba ji zastavovat pro zánik vymáhaného nároku.⁹⁷ Dříve panoval názor, že pokud byla pohledávka vymožena jedním ze způsobů, musela se exekuce prováděná jinými způsoby zastavit z tohoto důvodu, že vymáhaná pohledávka zanikla.⁹⁸ Tento názor byl však překonán, nyní EŘ stanoví, že exekuce zaniká provedením (§ 47 odst. 7 EŘ).

Posledním obecným důvodem je nepřípustnost exekuce z jiných důvodů než těch, které jsou v zákoně výslovně zmíněny (§ 268 odst. 1 písm. h) OSŘ). Je to tedy zbytkový důvod, který je zárukou práva na spravedlivý proces, kdyby nastala skutečnost, pro kterou je exekuce nepřípustná, avšak nejednalo by se o skutečnost subsumovatelnou pod některý ze zákonných důvodů, takže by exekuce nemohla být zastavena. Podáním návrhu vzniká spor, který se nazývá impugnační.⁹⁹ Je to spor mezi oprávněným a povinným, zda existuje nějaká skutečnost, pro kterou by exekuce byla nepřípustná.

Dle NS „[...] musí jít o takové okolnosti, pro které je další provádění exekuce způsobilé založit kolizi s procesními zásadami (byť mohou mít podklad v právu hmotném), na nichž je exekuce jakožto procesní institut vybudována [srov. § 268 odst. 1 písm. a/,b/,c/,d/ a f/ o.s.ř.] anebo je protichůdné účelu, který se jím sleduje, totiž zajistit efektivní splnění

⁹⁶ Usnesení NS ze dne 22. září 2015, sp.zn. 26 Cdo 1663/2015. Srov.: usnesení NS ze dne 16. prosince 2004, sp.zn. 20 Cdo 1570/2003.

⁹⁷ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 294 (§ 46 EŘ).

⁹⁸ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 172.

⁹⁹ ŠTEVČEK, Marek. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Civilní proces. Exekuční právo: Občanský soudní řád (§ 251 až 376), Exekuční řád (§ 28 až 151), Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajícího výkonu rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016 s. 41 (§ 269 OSŘ).

povinnosti vyplývající z vykonávaného titulu [srov. § 268 odst. 1 písm. e/ a g/ o.s.ř.]. Z toho, že se žádá, aby exekuce byla nepřijatelná, plyne, že musí jít o okolnosti, které se v uvedených směrech vyznačují odpovídající relevancí, resp. působí intenzivně a v podstatné míře; přirozeným smyslem exekuce totiž je, aby byla provedena, nikoli zastavena. Tomu odpovídá i míra ochrany, poskytované povinnému, která je (osobně) limitována též tím, že dobrovolně nesplnil to, co mu bylo autoritativním výrokem uloženo.“¹⁰⁰

Ústavní soud k tomu uvádí následující: „*Jiným důvodem*“ (...) je i případ, kdy tímto výkonem dochází k popření základních principů právního státu a ke zcela zjevné nespravedlnosti. Touto zjevnou nespravedlností je i případ, kdy stěžovatel sice je osobou těžce zdravotně postiženou a držitelem příkazu ZTP/P s nárokem na bezplatnou dopravu, nicméně přesto je proti němu vedena exekuce pro nezaplacení jízdného, byť je zřejmé, že tento dluh mu vůbec nemohl vzniknout, protože žádnou svoji právní povinnost ani porušit nemohl.“¹⁰¹

Pojetí NS a ÚS je shodné v tom, že skutečnosti zakládající nepřijatelnost musí být podstatné a způsobitelné významně zasáhnout do sféry účastníků exekučního řízení. Rozcházejí se však v tom, že NS poskytuje ochranu oprávněnému jako tomu, kdo měl nárok na plnění, které mu vinou dlužníka nebylo splněno. Na rozdíl od toho ÚS chrání povinného a daným nálezem jeho ochranu výrazně rozšířil, protože dle něho orgány pochybily, když nepřihlédly k hmotněprávním skutečnostem. Nicméně v tomto konkrétním případě byl rozpor s hmotným právem tak zjevný a nespravedlivý, že proti poskytnutí takové ochrany povinnému nelze nic namítat. Z toho lze dovodit, že přihlédnout ke skutečnostem relevantním pro nalézací řízení by v některých případech měl i exekutor, resp. soud. Avšak pouze v těch případech, kdy jde o nespravedlnost prima facie. Nejde tedy o jakýkoliv zásah do jakýchkoliv práv, ale pouze o zřejmý zásah do práva na spravedlivý proces.

ÚS již v roce 2015 poskytl ochranu povinné, která se v exekuci ocitla v důsledku šikanózního návrhu oprávněného. Oprávněný totiž věděl, že povinná mu bude ochotna a schopna v blízké době splnit, přesto exekuční návrh podal. ÚS v tomto případě argumentoval tím, že zákaz zneužití práva je procesním institutem, jednalo se tedy o procesně právní námítku, kterou je exekuční soud oprávněn zkoumat. Je tedy vidět, posun přístupu ÚS k tomu, co může být v exekučním řízení přezkoumáváno.¹⁰²

¹⁰⁰ Usnesení NS ze dne 22. září 2005, sp. zn. 20 Cdo 1962/2004.

¹⁰¹ Nález Ústavního soudu ze dne 1. listopadu 2016, sp. zn. II. ÚS 2230/16.

¹⁰² Nález Ústavního soudu ze dne 17. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 3216/14.

Již dříve bylo judikováno, že důvody nepřípustnosti mohou být nejrůznější povahy, např. výše zmíněné nedostatky procesních podmínek, které vyšly najevo až při vlastní realizaci exekuce, vady exekučního titulu, které nespádají pod důvod dle písm. a), rušivé okolnosti při provádění exekuce (např. neposkytnutí součinnosti oprávněným dle § 345 OSŘ a násl.).¹⁰³ Rušivou okolností je dle NS i to, že oprávněný podá exekuční návrh, aniž by o tom informoval povinného, přestože se s povinným dohodl, že ho o svém úmyslu podat exekuční návrhu informuje předtím než návrh podá.¹⁰⁴ Exekuce je nepřípustná také tehdy, dohodne-li se oprávněný s povinným, že oprávněný nebude po určitou dobu pohledávku vymáhat.¹⁰⁵ Další skutečností, která činí exekuci nepřípustnou, může být např. promlčení, jestliže námitku promlčení povinný uplatnil v návrhu na zastavení exekuce.¹⁰⁶ Soud totiž není povinen ani oprávněn zkoumat promlčení práva ex offa, jak je tomu u prekluze.¹⁰⁷

Jak je vidět z rozmanitosti a specifičnosti výše uvedených příkladů, bylo stanovení nějakého obecného důvodu k zastavení exekuce na místě. Je také patrný posun v rozhodovací praxi ÚS, který by nebyl možný, kdyby neexistovalo ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, které dává prostor pro řešení specifických nebo v době přijímání právní úpravy nepředvídatelných skutečností, které způsobují nepřípustnost vedení exekuce.

2.2 Ostatní zákonné důvody

Kromě důvodů uvedených v § 268 odst. 1 OSŘ může dojít k zastavení exekuce i na základě jiných skutečností předpokládaných zákonem např. z důvodu neúčelnosti nebo nepřiměřenosti exekuce.

Pro neúčelnost způsobu exekuce bude exekuce zastavena (§ 290 odst. 1 OSŘ, § 290 odst. 2 OSŘ, § 326a OSŘ, § 336i OSŘ), např. pokud je exekuce prováděna srážkami ze mzdy, ale povinný po dobu jednoho roku nemá příjem vůbec nebo alespoň ne v takové výši, aby z něho mohlo být něco sraženo ve prospěch oprávněného. Domnívám se, že § 326a OSŘ se v exekuci nepoužije, protože exekutor je oprávněn a povinen samostatně zjišťovat majetek povinného, takže pokud se nepodaří sepsat žádné movité věci, exekutor buď vyhledává

¹⁰³ Usnesení NS ze dne 18. dubna 2012, sp. zn. 20 Cdo 2160/2010. Srov. usnesení NS ze dne 22. září 2005, sp. zn. 20 Cdo 1962/2004.

¹⁰⁴ Usnesení NS ze dne 18. března 2014, sp. zn. 21 Cdo 4289/2013.

¹⁰⁵ Usnesení NS ze dne 22. září 2005, sp. zn. 20 Cdo 1962/2004.

¹⁰⁶ Stanovisko NS České socialistické republiky sp. zn. Cpj 159/79 publikované ve Sb., rozhodnutí a stanovisek pod č. 21/1981.

¹⁰⁷ Dle § 610 odst. 1 NOZ zkoumá soud promlčení pouze k námitce oprávněné osoby. Dle § 654 odst. 1 věta druhá NOZ přihlédne soud prekluzi ex offa.

majetek dál, pokud má za to, že lze nemovité věci nalézt ještě na jiném místě nebo exekuční příkaz zruší, protože způsob exekuce není efektivní, tedy z hlediska zákonné terminologie je „zjevně nevhodný“, protože tím vzrůstají její náklady. Zrušení exekučního příkazu nemá vliv na účinky generálního inhibitoria, a exekutor může vydat exekuční příkaz vždy znovu, pokud má za to, že tím způsobem bude možné exekuci provést.

Zastavení exekuce pro její nepřiměřenost dle § 268 odst. 4 OSŘ je dalším z obecných zastavovacích důvodů. Zákaz vést exekuci nepřiměřeným způsobem se promítá i do ust. upravujících konkrétní způsoby provedení exekuce. Dle § 336i odst. 2 OSŘ soud exekuci vedenou prodejem nemovitých věcí zastaví, jestliže vymáhaná pohledávka bez příslušenství nepřevyšuje 30.000 Kč. Musí se jednat o nemovitost, ve které má povinný uveden trvalý pobyt a zároveň není vymáhaná pohledávka pohledávkou z trestného činu ani pohledávka výživného a zastavení exekuce by nebylo v konkrétním případě v rozporu s dobrými mravy. Oceňuji snahu zákonodárce zmírnit dopady tohoto ustanovení za pomoci změkčující klauzule v podobě dobrých mravů. Jícha se ke klauzuli „*bylo-li by to odporovalo dobrým mravům*“ vyjadřuje v souvislosti s exekucí prodejem nemovitých věcí a uvádí, že exekutor má na výběr ze dvou možností, jak se s ustanovením vypořádat. První možností je, že dražbu provede nehledě na návrh na zastavení exekuce, dospěje-li k názoru, že by zastavení exekuce bylo v rozporu s dobrými mravy. Druhou možností je, že si k návrhu na zastavení exekuce vyžádá stanovisko oprávněného a v případě jeho nesouhlasu věc nechá na rozhodnutí soudu.¹⁰⁸

Domnívám se, že výše zmíněná klauzule směřuje na situace, kdy by povinný bydlel v nájmu, přičemž by měl nemovitost, které by se z určitých důvodů nechtěl zbavit, a tak by si tam nechal přihlášen trvalý pobyt, aby zabránil jejímu prodeji v exekuci. Exekuce by pak musela být provedena jiným způsobem a neměl-li by povinný jiný majetek, musela by být exekuce zastavena z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ. Jestliže je však dle § 58 odst. 2 EŘ exekuce prodejem nemovitosti prostředek ultima ratio, tak je možné tuto úvahu úplně vypustit, protože je zřejmé, že přistoupí-li exekutor k provedení exekuce prodejem nemovitosti, povinný žádný jiný majetek nemá. Buď tedy bude exekuce provedena, protože by zastavení bylo v rozporu s dobrými mravy nebo bude zastavena právě dle § 336i odst. 2 OSŘ, nikoliv dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ.

¹⁰⁸ JÍCHA, Lukáš. Vymahatelnost pohledávek z pohledu nového § 336i odst. 2 o.s.ř. *Komorní listy*, 2015, č. 4, s. 27, 28.

Jícha dále tvrdí, že: „*V rozporu s dobrými mravy je závazky neplnit.*“¹⁰⁹ Tímto výkladem ust. § 336i odst. 2 OSŘ se přiklání k uplatňování dosavadního přístupu soudní praxe, kdy nemá-li povinný jiný majetek, exekuce prodejem nemovitých věcí není nepřiměřená, ani když znatelně převyšuje vymáhanou pohledávku, ledaže povinný prokáže, že má jiný majetek.¹¹⁰ S tímto názorem se plně ztotožňuji, protože se domnívám, že je i v zájmu povinného, aby byl dluh splacen a dál nenarůstal. Povinný tak může začít „s čistým štítem“ znovu, bez dluhů. Nicméně toto ustanovení jde ve prospěch povinným, kteří nechtějí své dluhy plnit, protože když bude muset být zastavena i exekuce vedena prostředkem ultima ratio, má to za následek skončení celé exekuce. Povinnému tedy nemovitost nakonec zůstane, a i když se bude jistina dále úročit, a tím narůstat, oprávněný se z nemovitosti nebude moct uspokojit, protože úroky jsou příslušenstvím, které se dle § 336i odst. 2 OSŘ do částky 30 000 Kč nezapočítávají. Proto Jíchův výklad považuji za správný a takové chování povinného by mělo být posuzováno jako v rozporu s dobrými mravy.

Zákonný důvod dle § 55 odst. 6 EŘ se vztahuje pouze na řízení dle EŘ, protože slouží k ochraně ekonomických zájmů exekutora. Podle tohoto ustanovení může exekutor exekuci zastavit tehdy, pokud oprávněný nesloží přiměřenou zálohu na náklady exekuce, ledaže jsou u oprávněného splněny předpoklady pro osvobození od poplatkové povinnosti nebo jde-li o vymáhání pohledávky výživného pro nezletilé dítě (§ 55 odst. 6 EŘ). Závisejí na uvážení exekutora, zda exekuci pro nezaplacení zastaví a na jeho uvážení je také, zda oprávněnému povinnost složit zálohu vůbec uloží.¹¹¹ Pařízek k účelu zálohy na náklady exekuce uvádí, že „*slouží k zajištění prostředků pro další vedení exekuce, které směřuje k jejímu úspěšnému ukončení, tj. ke skutečnému vymožení plnění, jež je jejím předmětem.*“¹¹² K tomu dodává, že nemá „*logicky místo tam, kde se z dosavadního průběhu exekuce ukazuje, že takového výsledku dosáhnout nelze.*“¹¹³ Exekutor by tedy neměl zálohu vyžadovat tehdy, jestliže dal soudu podnět k zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ, ledaže oprávněný požaduje, aby exekutor v exekuci pokračoval.¹¹⁴ Tento výklad je v souladu s dispoziční zásadou, protože je oprávněnému umožňuje, aby bylo v exekuci dále pokračováno, přestože

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 28.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 26.

¹¹¹ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 351 (§ 55 EŘ).

¹¹² PAŘÍZEK, Igor. (Ne)možnost zastavení exekuce pro nezaplacení zálohy a pro nemajetnost. *Právní rozhledy*, 2016. č. 17, s. 602.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Tamtéž.

se exekutor domnívá, že by měla být zastavena pro nedostatek majetku povinného. Jak je ale uvedeno výše, povinný může v budoucnu nějaký majetek nabýt a ust. § 55 odst. 6 EŘ tedy umožňuje toto riziko přenést z exekutora na oprávněného.

3 Zahájení řízení o zastavení exekuce

Jak již bylo řečeno výše, řízení o zastavení exekuce lze zahájit na návrh aktivně legitimovaného subjektu, nebo může být zahájeno ex offio exekutorem či soudem.

Exekuci lze zastavit buď

1. na základě návrhu oprávněného,
2. na základě návrhu povinného,
3. na základě návrhu manžela povinného
4. na základě návrhu třetí osoby, jestliže bylo pravomocným rozhodnutím soudu stanoveno, že má tato osoba k věcem postiženým exekučním příkazem právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí,
5. i bez návrhu exekutorem,
6. soudem na základě podnětu exekutora nebo
7. i bez návrhu soudem.

EŘ neobsahuje zvláštní ustanovení upravující obecné náležitosti návrhu, proto se přiměřeně použije úprava OSŘ. Náležitosti návrhu se liší podle toho, který subjekt návrh podává. Některé náležitosti musí být obsaženy v každém návrhu, jelikož jde o návrh, kterým se zahajuje řízení. Tyto náležitosti jsou upraveny v § 79 odst. 1 OSŘ.¹¹⁵ Náležitosti návrhu na zastavení exekuce jsou tedy shodné s obecnými náležitostmi návrhu na zahájení řízení. Nemá-li návrh všechny požadované náležitosti nebo nejsou-li přiloženy listiny k prokázání tvrzení uvedených v návrhu, exekutor návrh odmítne dle § 55 odst. 1 EŘ.

Jak již bylo prokázáno výše, návrh na zastavení výkonu rozhodnutí je možné podat až po nařízení výkonu rozhodnutí. Fáze nařizování exekuce byla zrušena zákonem č. 396/2012 Sb., v souvislosti s tím „bylo třeba definovat styčné body výkonu rozhodnutí a exekuce.“¹¹⁶ Zákodárce tak učinil v § 52 odst. 3 EŘ, který stanoví, že: „Právní mocí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu se v exekučním řízení rozumí a) uplynutí

¹¹⁵ § 79 odst. 1 OSŘ: „(...) Návrh musí kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) obsahovat jméno, příjmení, bydliště účastníků, popřípadě rodná čísla nebo identifikační čísla účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, identifikační číslo, označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců, vyličení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí být z něj patrno, čeho se navrhovatel domáhá. Ve věcech, v nichž je účastníkem řízení svěřenský správce, musí návrh dále obsahovat i označení, že se jedná o svěřenského správce, a označení svěřenského fondu. (...).“

¹¹⁶ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 328 (§ 52 EŘ).

lhůty podle § 46 odst. 6, b) právní moc rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce, pokud byl podaný ve lhůtě podle písmene a), a c) právní moc exekučního příkazu. “

Aktivní legitimace k podání návrhu vzniká od okamžiku nařízení exekuce různě u různých subjektů. Časově je nejvíce limitován povinný, protože EŘ stanoví lhůty, ve kterých může povinný návrh podat. Dle § 55 odst. 1 EŘ, může povinný podat „prostý návrh“ od okamžiku, kdy se dozví o skutečnostech odůvodňující zastavení exekuce a „koncentrovaný návrh“ dle § 55 odst. 3 EŘ do 30 dnů od doručení vyrozumění o zahájení exekuce. Oprávněný ani ostatní osoby (např. manžel povinného, vlastník věci) nejsou žádnou lhůtou vázány. OSŘ lhůtu k podání návrhu na zastavení exekuce pro povinného ani nikoho jiného nestanovuje. EŘ tedy zakotvuje pro povinného přísnější režim.

Kasíková je toho názoru, že *„navrhnout zastavení exekuce může oprávněný (...) poté, kdy bylo vydáno pověření exekutora k vedení exekuce.“*¹¹⁷ Ostatní osoby budou podávat návrh zpravidla v okamžiku, kdy se dozví buď o exekuci, nebo o důvodu pro zastavení. Osoby, které nejsou účastníky exekučního řízení a nemají v řízení žádné povinnosti, tedy osoby, kterým se nedoručuje exekuční příkaz, zjistí, že nějaká exekuce probíhá, pokud jim to sdělí některý z účastníků (např. povinný v případě, že věci třetích osob byly postiženy mobiliární exekucí), anebo z centrální evidence exekucí, katastru nemovitostí a jiných veřejných seznamů, kde se zaznamenává údaj o probíhající exekuci. Dle § 125 odst. 1 písm. a) EŘ je informace o exekuci v centrální evidenci exekucí zveřejněna až po uplynutí lhůty dle § 46 odst. 6 EŘ.

3.1 Návrh oprávněného vs. zpětvzetí exekučního návrhu

Oprávněný může disponovat řízením i prostřednictvím zpětvzetí exekučního návrhu dle § 96 odst. 1 OSŘ. Jaký je mezi těmito procesními prostředky rozdíl? Na základě návrhu na zastavení exekuce dochází k zastavení exekuce, naopak na základě zpětvzetí exekučního návrhu dochází k zastavení exekučního řízení. Dle § 96 odst. 5 OSŘ je možné vzít návrh zpět do doby, než je o něm pravomocně rozhodnuto. Kdy je v exekučním řízení pravomocně rozhodnuto o návrhu? Pověření dle § 43a EŘ ani vyrozumění exekutora o zahájení exekuce nejsou soudními rozhodnutími. Právní moci nabývá v exekučním řízení nejprve rozhodnutí o zastavení exekuce na základě koncentrovaného návrhu (k jeho podání je oprávněn pouze

¹¹⁷ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 346 (§ 55 EŘ).

povinný) nebo exekuční příkaz, pokud koncentrovaný návrh nebyl podán.

Podle mého názoru by v okamžiku, kdy oprávněný ztratí možnost vzít návrh zpět, měla vzniknout aktivní legitimace k podání návrhu na zastavení exekuce, aby tak oprávněný mohl disponovat řízením po celou jeho dobu, ať už jakýmkoliv procesním prostředkem. Pokud bude východiskem názor, že oprávněný může podat návrh na zastavení exekuce od okamžiku vydání pověření, tak současně od této doby by nemělo být možné, aby vzal návrh zpět. Je to logické i z toho důvodu, že ve fázi provádění exekuce již nelze exekuční řízení zastavit. Bylo by nesmyslné připustit zpětvzetí návrhu, když následek takového zpětvzetí není v této fázi exekuce možný.

Problematické však je, že oprávněný se o vydání pověření dle § 43a EŘ dozvídá až ve vyrozumění o zahájení exekuce, které mu exekutor doručuje do 15 dnů od dojití pověření exekutorovi. Oprávněný není ani vyrozumíván o tom, že exekutor o pověření požádal. Exekutor má 15 dnů na to, aby o pověření požádal (§ 39 odst. 1 EŘ), soud pověření ve stejné lhůtě vydá, jsou-li splněny předpoklady (§ 43a odst. 1 EŘ). Pokud tyto tři lhůty sečteme, jde o 45 dnů, kdy oprávněný neví, v jaké fázi řízení je. Oprávněný je tedy i v tomto případě v nejistotě, kdy nastane okamžik, od kterého může podat návrh na zastavení exekuce. Logicky ale pověření nemůže být vydáno před uplynutím lhůty 30 dnů od podání návrhu. Pokud jsou lhůty dodrženy a předpoklady splněny, doba nevědomosti oprávněného se tak zkracuje na 15 dnů.

Jak návrh posoudit, pokud je podán v době od vydání pověření do doručení pověření oprávněnému? Pravděpodobně nebude možné posoudit návrh dle jeho obsahu v souladu s § 42 odst. 3 OSŘ, protože ani návrh na zastavení,¹¹⁸ ani zpětvzetí nemusí být odůvodněny.¹¹⁹ Při připuštění obou návrhů by nezbývalo nic jiného, než úkon posoudit podle toho, jak je označen. Tento závěr mi nepřijde správný, protože by posuzování záviselo na exekutorovi, který by byl samozřejmě spíš pro zastavení exekuce, protože potom má nárok na vyšší odměnu dle ET a také má diskreci, zda exekuci (ne)zastavit podle § 55a odst. 2 EŘ, pokud nebyly zaplacený její náklady. Naopak důsledkem zpětvzetí exekučního návrhu je nedostatek podmínky řízení (návrhu na zahájení řízení), který vede k zastavení řízení bez ohledu na to, zda byly náklady exekuce zaplacený. V úvahu přichází analogické použití § 55a odst. 2 EŘ. Nicméně, jak již bylo konstatováno výše, zastavení exekučního řízení je řešením nedostatku

¹¹⁸ PAŘÍZEK, Igor. K zastavení exekuce dle § 55 odst. 3 EŘ. *Právní rozhledy*, 2014, č. 23-24, s. 839.

¹¹⁹ SVOBODA, Karel. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 331 (§ 96 OSŘ).

procesních podmínek. V řízení jsou tedy nějaké závažné nedostatky, pro které nelze řízení provést. S analogickým použitím tedy nesouhlasím, protože v případě závažných nedostatků má být řízení ihned zastaveno a nemá to být vázáno na zaplacení nákladů. Zpětvzetí exekučního návrhu by tedy byla neodůvodněná výjimka z tohoto pravidla, protože při nedostatku pravomoci, existence překážky věci rozsouzené nebo litispence dochází k zastavení bez ohledu na to, zda byly náklady zaplacený. Tak je tomu i v nalézacím řízení a ve vykonávacím řízení. V tomto případě tedy nevidím důvod k odchýlení se od úpravy OSŘ.

3.2 Povinný jako aktivně legitimovaný

V oblasti podání návrhu na zastavení exekuce je zákonem nejvíce limitován povinný. Cílem exekuce je splnění povinnosti a zastavení exekuce k tomuto cíli zjevně nevede, proto omezení povinného považují za žádoucí a přiměřené. Oprávněný by neměl být krácen ve svém právu na uspokojení, ledaže v daném případě převáží práva povinného.

U povinného se rozlišují dva návrhy na zastavení exekuce – návrh koncentrovaný a návrh prostý. Na rozdíl od oprávněného, který může návrh podat při provádění exekuce kdykoliv, je povinný v podání návrhu na zastavení časově limitován dvěma lhůtami. Každá lhůta se vztahuje k jinému návrhu. Návrhy se od sebe kromě délky lhůty a okamžiku podání odlišují také svými náležitostmi a účinky.

Koncentrovaný návrh byl do právního řádu vnesen zákonem č. 396/2012 Sb., z toho důvodu, aby byla obrana povinného soustředěna na začátek exekuce a nedocházelo tak k zbytečnému prodlužování řízení a narůstání nákladů exekuce, pokud povinný již při doručení vyrozumění o zahájení exekuce ví, že exekuce je z nějakého důvodu nepřijatelná a musí být zastavena.¹²⁰ Jelikož návrh slouží k soustředění obrany k určitému okamžiku, označuje se jako koncentrovaný. Právní úprava je obsažena v § 47 odst. 2 EŘ, který stanovuje, kdy nastávají účinky exekučního příkazu. Zmíněná novela s účinností od 1. 1. 2014 zrušila možnost podat odvolání proti usnesení o nařízení exekuce, a tak se koncentrovaný návrh stal jediným oprávněným prostředkem, který povinný proti vedení exekuce má. Nicméně v návrhu je možné uplatnit stejné skutečnosti jako v odvolání podle dřívější právní úpravy a pokud je podán koncentrovaný návrh, tak do doby, než je o něm pravomocně rozhodnuto, nelze exekuci podle exekučního příkazu provést (§ 47 odst. 2 písm. b) EŘ). Koncentrovaný

¹²⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 23. listopadu 2012.

návrh tedy má stejně jako odvolání suspenzivní účinek. Zrušení odvolání tedy nesnižuje ochranu povinného v exekčním řízení, protože mu zákon zároveň poskytl jiný procesní prostředek, který má stejné účinky. Ochrana povinného byla spíše rozšířena, když byla stejnou novelou prodloužena lhůta k podání návrhu na zastavení, protože lhůta pro podání odvolání byla 15 dnů, kdežto koncentrovaný návrh lze podat ve lhůtě 30 dnů (§ 46 odst. 6 EŘ ve spojení s § 55 odst. 2 EŘ).

Lhůta pro podání koncentrovaného návrhu se shoduje s lhůtou k dobrovolnému plnění dle § 46 odst. 6 EŘ. Jde o procesní lhůtu, proto postačuje, pokud je návrh předán poslední den lhůty k přepravě. Trvá 30 dnů a začíná běžet den následující po dni, kdy bylo povinnému spolu s výzvou k dobrovolnému plnění doručeno vyrozumění o zahájení exekuce. Jelikož je to zákonná lhůta, nelze ji prodloužit a s ohledem na zvláštní charakter exekčního řízení nelze ani prominout (§ 52 odst. 1 EŘ ve spojení s § 254 odst. 2 OSŘ). Povinný má však i po uplynutí lhůty k podání koncentrovaného návrhu k dispozici návrh prostý dle § 55 odst. 1 EŘ.

Zásadní rozdíl mezi koncentrovaným a prostým návrhem je ten, že zákon prostému návrhu nepřiznává odkladný účinek. Exekuce však může být i bez návrhu odložena, pokud lze očekávat její zastavení (§ 54 odst. 6 EŘ). Lhůta k podání prostého návrhu je 15 dnů (§ 55 odst. 1 EŘ). Lhůta je také procesní a zákonná, a lhůtu nelze prodloužit ani prominout. Jde však o subjektivní lhůtu, neboť běží ode dne, ve kterém se povinný dozvěděl o důvodu pro zastavení exekuce. Návrh musí obsahovat odůvodnění, které svědčí o včasnosti návrhu. Pokud byl návrh podán po lhůtě, exekutor ho odmítne (§ 55 odst. 2 EŘ). To nutně neplatí vždy a v některých případech může i přesto k zastavení exekuce dojít. Podle NS totiž: *Smysl lhůty uvedené v ustanovení § 55 odst. 1 exekčního řádu spočívá v tom, že vede povinné k tomu, aby podávali návrh na zastavení exekuce „včas“ ve lhůtě 15 dnů a exekuci neprodlužovali.*¹²¹ Přestože je návrh opožděný, exekutor dle § 55 odst. 3 EŘ oprávněného vyzve, aby se k návrhu vyjádřil, a připojí výzvu dle § 101 odst. 4 OSŘ. Nevysloví-li oprávněný nesouhlas nebo zůstane-li nečinný, exekutor exekuci zastaví podle § 55 odst. 4 EŘ a otázkou včasnosti návrhu se nezabývá.¹²² Naopak pokud oprávněný výslovně projeví nesouhlas se zastavením exekuce, může exekuci podle § 55 odst. 4 EŘ zastavit soud, jestliže je pro zastavení exekuce dán důvod. Nicméně platí, že *„exekutor ani soud však nejsou povinni shromažďovat a provádět důkazy k prokázání tvrzení obsažených v pozdě podaném návrhu na*

¹²¹ Usnesení NS ze dne 20. února 2014, sp. zn. 21 Cdo 3439/2013.

¹²² Usnesení NS ze dne 24. srpna 2011, sp. zn. 20 Cdo 2675/2011.

zastavení exekuce”.¹²³ Má-li však soud pochybnosti např. o tom, zda je exekuční titul vykonatelný, myslím, že by v zájmu zákonnosti a ochrany práv povinného i třetích osob měl provést určitá šetření k odstranění pochybností týkajících se důvodnosti a zákonnosti exekuce.

3.3 Manžel povinného jako aktivně legitimovaný

Nově se stanovuje, že účastníkem celého řízení je manžel povinného, pokud je postiženo společné jmění nebo výlučný majetek manžela. Dříve byl manžel účastníkem řízení pouze pro tu část řízení, v jaké se jednalo o jeho majetkových právech. Dále je nově výslovně zakotvena aktivní legitimace manžela povinného k podání návrhu na zastavení exekuce (§ 262b OSŘ). Tyto a další změny přinesl zákon č. 139/2015 Sb., s účinností od 1. 7. 2015, který v přechodných ustanoveních zakotvuje nepravou retroaktivitu tohoto zákona. To znamená, že se ustanovení novely použijí i na řízení, která byla zahájena před datem účinnosti, avšak účinky úkonů provedených do té doby zůstávají zachovány. Tento závěr podpořil ve svém usnesení i NS, když stanovil, že: *Návrh manžela povinného na zastavení exekuce je třeba projednat podle ustanovení § 262b odst. 1 o. s. ř. ve znění novely občanského soudního řádu č. 139/2015 Sb., bez ohledu na to, kdy byla dosud pravomocně neskončená exekuce (soudní výkon rozhodnutí) zahájena.*¹²⁴

O možnosti podat návrh na zastavení exekuce musí být manžel povinného poučen (§ 262b odst. 1 OSŘ). Jde o speciální poučovací povinnost zakotvenou výslovně zejména z důvodu nepřehlednosti právní úpravy exekuce (subsidiarita OSŘ) pro účastníky bez právního vzdělání, kteří nejsou v řízení zastoupeni a často nevědí, jak účinně chránit svá práva.¹²⁵ Tím tedy dochází k zvýšení ochrany třetích osob, aniž by současně docházelo k zásahu do práv oprávněného, protože ten nemůže mít výhodu z neznalosti práva třetími osobami, která by vedla k uspokojení z jejich majetku, ačkoliv vůči nim (jejich majetku) žádný právem vymahatelný nárok nemá.

Dříve se musel manžel povinného bránit nejprve excindační žalobou a teprve poté mohl podat návrh na zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ, kde rozhodnutí o excindační žalobě sloužilo jako podkladové rozhodnutí.¹²⁶ Výjimečně bylo umožněno podat

¹²³ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. července 2011, sp. zn. 14 Co 264/2011.

¹²⁴ Usnesení NS ze dne 23. srpna 2016, sp. zn. 20 Cdo 3416/2016.

¹²⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 139/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 27. května 2015.

¹²⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění platném do 30. 6. 2015, § 267.

rovnou návrh na zastavení podle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, tehdy, pokud byla postižena mzda manžela, ačkoliv bylo exekuční řízení zahájeno před 1. 1. 2013, tedy před účinností novely, která umožnila postihnout mzdu manžela povinného (zákon č. 303/2013 Sb.).¹²⁷ Právní úprava, podle které se manžel musel nejprve bránit žalobou v nalézacím řízení a teprve poté byl oprávněn podat návrh na zastavení exekuce, mi přijde zvláštní. Manžel povinného byl i podle znění EŘ do 30. 6. 2015 účastníkem exekučního řízení, i když jen v omezené míře. V rozsahu, v jakém byl účastníkem, by měl mít stejná práva jako ostatní účastníci řízení, tedy i právo podat návrh na částečné zastavení exekučního řízení při postižení společného jmění manželů.¹²⁸ To však bylo vyloučeno ust. § 267 odst. 2 OSŘ, který zakotvoval obranu manžela povinného prostřednictvím excindační žaloby, a stanovoval, že: „*byl-li nařízeným výkonem rozhodnutí postižen majetek, který patří do společného jmění manželů nebo se pro účely nařízení výkonu rozhodnutí považuje za majetek patřící do společného jmění povinného a jeho manžela, ale vymáhanou pohledávku nelze z tohoto majetku uspokojit.*” Změna právní úpravy byla tedy žádoucí, protože excindační žaloba by měla sloužit třetím osobám, ne účastníkům řízení.¹²⁹

Další výhodou je zrychlení řízení, protože při excindační žalobě se manžel musel obracet na nalézací soud, kde se provádělo dokazování a teprve poté se rozhodovalo o zastavení exekuce. Podle současné právní úpravy bude dokazování prováděno zároveň při rozhodování o zastavení exekuce. S cílem řízení ještě více zrychlit, je dále nově upraveno, že exekutor návrhu manžela do 15 dnů od jeho podání buď vyhoví, anebo ho spolu se spisem postoupí soudu (§ 55 odst. 1 EŘ). Odpadá zde fáze zjišťování stanovisek ostatních účastníků ve lhůtě 15 dnů dle § 55 odst. 3 EŘ. Dle znění § 55 odst. 1 EŘ je i souhlas oprávněného v případě návrhu manžela irelevantní. Myslím, že ochrana, která je poskytnuta manželovi povinného, je neodůvodněně vysoká, když exekutor může exekuci zastavit, aniž by k tomu měl souhlasu oprávněného. Nepotřebnost souhlasu oprávněného k zastavení exekuce na návrh manžela povinného byla do znění zákona včleněna zákonem č. 139/2015 Sb., který byl schválen ve znění takto pozměněném Senátem ČR a jím vráceným do Poslanecké sněmovny ČR.

¹²⁷ K tomu blíže: usnesení NS ze dne 23. dubna 2015, sp. zn. 21 Cdo 4525/2014.

¹²⁸ NEPRAŠOVÁ, Lucie. *Společné jmění manželů a jeho postih v rámci exekuce* [online]. pravni prostor.cz, 24. února 2015 [cit. 8. ledna 2017]. Dostupné na: <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/procesni-pravo/spolecne-jmeni-manzelu-a-jeho-postih-v-ramci-exekuce>>.

¹²⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 139/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 27. května 2015.

Podle § 55 odst. 4 EŘ nemůže exekutor zastavit exekuci bez návrhu, aniž by s tím souhlasil oprávněný. Souhlasu oprávněného je tedy třeba vždy, jestliže návrh podá jiná osoba než oprávněný nebo manžel povinného. NS se k nemožnosti exekutora zastavit exekuci i bez návrhu, nemá-li souhlas oprávněného, vyjádřil tak, že „*vázanost soudního exekutora souhlasným stanoviskem oprávněného je základní zásada postupu exekutora při zastavení exekuce*“¹³⁰, kterou exekutor nesmí překročit ani, když je dán důvod absolutní nepřipustnosti. Tento závěr zůstává platný i po novele, nicméně je z toho stanovena výjimka spočívající právě v aktivní legitimační manžel povinného.¹³¹ Vládní návrh svěřoval rozhodování o návrhu manžela povinného soudu.¹³² Vládní variantu považuji za lepší, protože by jí nedošlo ke snížení ochrany oprávněného a jeho práva na uspokojení při současné ignoraci dispoziční zásady a judikatury NS.

Lhůta k podání návrhu se dle doslovného znění vztahuje pouze na povinného, nikoliv i na jeho manžela. Dle mého názoru by se za pomoci analogie legis měla aplikovat i na manžela povinného. Jde o lhůtu subjektivní, která běží ode dne následujícího po dni, ve kterém se manžel povinného dozvěděl o důvodu pro její zastavení. V případě, že manžel povinného a povinný spolu nežijí, popř. žijí, ale povinný exekuci tají, lhůta by stejně začala běžet až od okamžiku, kdy se manžel povinného o exekuci dozví. Totiž až ve chvíli, kdy se dozví, že je jeho majetek postižen, je zde důvod pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. d) OSŘ, protože exekuce postihuje nepostižitelný majetek. Proto by pro manžela povinného nemohla tato lhůta uplynout dříve, než se o postižení svého majetku dozví. Navíc v případě, kdy je postihováno společné jmění manželů, je exekuční příkaz zasílán i manželovi (§ 47 odst. 7 EŘ). Souhlasím s tím, že má být třetím osobám poskytována v exekučním řízení ochrana, ale tato ochrana nemůže být bezdůvodně časově neomezená. Navíc lhůta není prekluzivní, takže kdyby důvod pro zastavení exekuce skutečně existoval, opožděnost návrhu by nezpůsobila nemožnost zastavení exekuce z tohoto důvodu.

¹³⁰ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. července 2011, sp. zn. 14 Co 264/2011.

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Důvodová zpráva k zákonu č. 139/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 27. května 2015.

3.4 Zahájení řízení o zastavení exekuce ex offio

Podle § 55 odst. 4 EŘ rozhodne exekutor i bez návrhu o zastavení exekuce, pokud se zastavením souhlasí oprávněný. Jestliže oprávněný nesouhlasí, zastaví exekuci na žádost exekutora soud.

NS zastává názor, že exekutor není oprávněn zastavit exekuci bez souhlasu oprávněného ani tehdy, jsou-li dány důvody absolutní nepřípustnosti. Za situace, kdy není k zastavení exekuce na návrh manžela povinného třeba souhlasu oprávněného, mám za to, že by souhlas oprávněného neměl být vyžadován ani v případě důvodů zakládajících absolutní nepřípustnost. V případě absolutní nepřípustnosti by měla být exekuce zastavena ihned, přičemž postupováním věci soudu se doba neoprávněné exekuce prodlužuje. Z toho důvodu je tedy irelevance souhlasu oprávněného více ospravedlnitelná než pouze z toho důvodu, že návrh podal manžel povinného. Navrhuji tedy změnu právní úpravy buď tak, že souhlasu oprávněného je třeba vždy, anebo není třeba ani v případě absolutní nepřípustnosti exekuce. Účastníkům by tím nebyla odňata možnost se k věci vyjádřit, protože by stále mohli rozhodnutí napadnout odvoláním (§ 55c odst. 1 EŘ) a za splnění zákonných podmínek i dovoláním. Za účinné právní úpravy je dle mého nejvhodnějším postupem, nastane-li důvod absolutní nepřípustnosti, takový, že to exekutor sdělí oprávněnému a vyžádá si jeho souhlas, aby mohl exekuci zastavit i bez návrhu dle § 55 odst. 4 EŘ, čímž by odpadla potřeba obracet se na soud.

Exekutor může exekuci zastavit ze všech zákonných důvodů. Jeho povinností je vždy před provedením úkonu posuzovat, zda úkon, který hodlá učinit, je v souladu se zákonem, tedy i to zda je účelný, vhodný a přiměřený.¹³³ Exekutor bude iniciovat řízení o zastavení zejména, zjistí-li, že je dán důvod dle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ, tedy že je povinný nemajetný.

Soud může exekuci zastavit také ze všech zákonných důvodů jako exekutor. Souhlas oprávněného ani podnět exekutora není podmínkou. Skutečnosti, které naplňují některý z důvodů pro zastavení exekuce, může soud zjišťovat jednak z vlastní iniciativy jednak na základě podnětu exekutora, státních orgánů nebo účastníků řízení. Soud o zahájení zjišťování skutečností a shromažďování důkazů k prokázání důvodnosti zastavení exekuce

¹³³ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 290 (§ 46 EŘ).

nevydává žádné rozhodnutí. Soud v této fázi buď vydá rozhodnutí o zastavení exekuce, anebo přestane zjišťovat skutečnosti a shromažďovat důkazy, aniž by o tom někoho vyrozumíval.¹³⁴

Pravomoc soudu zastavit exekuci i bez návrhu je významným prostředkem, kterým soud může ovlivnit průběh exekuce a regulovat míru postižení majetkových práv. Soud může totiž dle § 268 odst. 4 OSŘ zkoumat přiměřenost exekuce. Pokud soud dojde k závěru, že exekutor postihl majetek povinného ve větším rozsahu, než je třeba k uspokojení pohledávky oprávněného a k zaplacení nákladů předchozího řízení a nákladů, které v exekučním řízení vznikly a těch, které ještě pravděpodobně vzniknou, může exekuci zastavit. K tomuto řešení by měl soud přistupovat opravdu pouze ve výjimečných případech a při důsledném zohlednění všech relevantních skutečností. I pokud soud dodrží výše uvedený standard, dochází tím k značnému zásahu do průběhu exekučního řízení, o němž má primárně rozhodovat exekutor (§ 47 odst. 1 EŘ). V konečné fázi je na soudu, zda se rozhodne zasáhnout a zúžit rozsah postihu, anebo bude respektovat rozhodnutí exekutora.

Tento zásah do rozhodování exekutora by se mohl zdát nadbytečný, protože je přece na exekutorovi, jak řízení povede a zákon stanovuje pro rozhodování exekutora mantinely, čili nemá úplnou volnost v tom, co, kdy, kde, komu a jak postihne. Nicméně může dojít k situaci, kdy je exekutor nečinný a spis soudu nepostoupí. Řešením této procesní situace je podání návrhu na určení lhůty dle § 174a odst. 1 ZSS. Návrh na určení lhůty se však podává ke stejnému exekutorovi, který je pak dle § 174a odst. 3 ZSS povinen návrh spolu se svým vyjádřením postoupit soudu, kterému měl exekutor postoupit spis ve věci zastavení exekuce. Pokud by tedy exekutor vedl exekuci úmyslně nepřiměřeným způsobem, a proto by opomíjel vyřizovat návrhy na zastavení z toho důvodu, lze očekávat, že by stejným způsobem vyřídil i návrh na určení lhůty. Ust. § 268 odst. 4 OSŘ tedy představuje prostředek soudního dohledu nad přiměřeností exekuce.

¹³⁴ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 344 (§ 55 EŘ).

4 Další specifika řízení o zastavení exekuce

Řízení o zastavení exekuce je tzv. incidenční spor, který je projednáván v rámci exekučního řízení. Zvláštní podmínkou tohoto řízení je existence nařízeného a trvajícího výkonu rozhodnutí, což znamená, že exekuce ještě nebyla skončena. Jak je uvedeno výše, výjimečně je možné exekuci zastavit, i po jejím skončení, aby rozhodnutí o zastavení exekuce mohlo sloužit jako podklad v navazujícím fakultativním řízení. Jinak jsou podmínky řízení shodné s exekučním řízením. Při projednávání incidenčních sporů se uplatňují stejné principy a zásady, které platí pro sporné řízení. Dle Šínové jde hlavně o „*princip kontradiktornosti řízení, princip formální pravdy, koncentrační princip*“.¹³⁵

Účastenství se odvíjí od toho, z jakého důvodu byl návrh podán. Zpravidla budou účastníci shodní s těmi v exekučním řízení – oprávněný a povinný. V řízení o návrhu dle § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ je účastníkem oprávněný a třetí osoba, která se stává účastníkem řízení o zastavení exekuce okamžikem, kdy podala návrh a v tomto rozsahu je i účastníkem exekučního řízení.¹³⁶ To je dáno tím, že jde o spor projednáváný v rámci incidenčního řízení, bylo by tedy nesmyslné, aby byl někdo účastníkem incidenčního sporu a nebyl zároveň v této části účastníkem exekučního řízení.

4.1. Průběh řízení

Prvotně se návrhem na zastavení exekuce zabývá exekutor. Tím se řízení o zastavení exekuce dle EŘ liší od řízení dle OSŘ. Poté co exekutor obdrží návrh na zastavení exekuce, zjistí stanoviska ostatních účastníků řízení a to tak, že je dle § 55 odst. 3 EŘ vyzve v pořádkové patnáctidenní lhůtě, „*aby se vyjádřili (...), a aby v případě, kdy nesouhlasí s tvrzeními obsaženými v návrhu na zastavení, vyjádřili k návrhu a předložili listiny k prokázání svých tvrzení*.“ Souhlasí-li se zastavením exekuce všichni účastníci, exekutor exekuci zastaví. Nesouhlasí-li, postoupí věc i se spisem exekučnímu soudu.¹³⁷

Exekutor je oprávněn exekuci zastavit pouze v případě, že mezi účastníky není o

¹³⁵ ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 49.

¹³⁶ KRBEK, Pavel. In DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2243 (§ 269 OSŘ).

¹³⁷ PAŘÍZEK, Igor. K zastavení exekuce dle § 55 odst. 3 EŘ. *Právní rozhledy*, 2014. č. 23-24. s. 839.

zastavení exekuce sporu.¹³⁸ Pařízek je toho názoru, že musí panovat shoda na konkrétním zastavovacím důvodu i na skutkových okolnostech, které důvod naplňují. Nepostačuje, že všichni účastníci se zastavením souhlasí.¹³⁹ Shodně se k tomu vyjádřil i NS, který dále uvádí, že „Skutečnost, že oprávněná souhlasila se zastavením exekuce z jednoho důvodu (nemajetnost povinného), neznamená, že rovněž souhlasí se zastavením exekuce pro „nevykonatelnost“ exekučního titulu.“¹⁴⁰

V zájmu zrychlení řízení by měla výzva vždy obsahovat doložku dle § 101 odst. 4 OSŘ, že nevyjádří-li se, souhlasí. Dle mého, by měl exekutor v doložce jednoznačně uvést, že jde o souhlas k zastavení z určitého zákonného důvodu a konkrétních skutkových okolností, které by tam měl také vymežit. K výzvě zároveň připojí poučení o možnosti zastavení exekuce.¹⁴¹ Neshodnou-li se účastníci na důvodu, exekutor věc postoupí exekučnímu soudu.¹⁴² Použitím doložky nedochází k snížení ochrany účastníků. Právě naopak. Klapka k tomu uvádí, že: „Operativnější forma zastavení exekuce exekutorem naopak může s ohledem na rychlost řízení vést k posílení jejich práv.“¹⁴³

Účast exekutora na řízení o zastavení exekuce ale nenastává vždy. Pokud je totiž návrh na zastavení exekuce podán až po skončení exekučního řízení tak se dle Jančušky „mění věcná příslušnost (...), neboť po provedení exekuce může být takový návrh exekuce podán pouze soudu, zatímco ve smyslu ust. § 55 odst. 1 exekučního řádu se návrh na zastavení exekuce podává exekutorovi.“¹⁴⁴

Nesouhlasí-li účastníci se zastavením exekuce a exekuce ještě nebyla skončena, přenáší se pravomoc o věci rozhodnout na soud. Pro rychlejší zorientování soudu ve věci postupuje exekutor spis spolu s předkládací zprávou, jejíž vzor je jednotně stanoven v příloze vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti.

¹³⁸ Usnesení NS ze dne 24. srpna 2011, sp. zn. 20 Cdo 2675/2011.

¹³⁹ PAŘÍZEK, Igor. K zastavení exekuce dle § 55 odst. 3 EŘ. *Právní rozhledy*, 2014, č. 23-24, s. 839.

¹⁴⁰ Usnesení NS ze dne 1. října, sp. zn. 26 Cdo 3705/2015.

¹⁴¹ Usnesení NS ze dne 24. srpna 2011, sp. zn. 20 Cdo 2675/2011.

¹⁴² PAŘÍZEK, Igor. K zastavení exekuce dle § 55 odst. 3 EŘ. *Právní rozhledy*, 2014, č. 23-24, s. 839.

¹⁴³ KLAPKA, Štěpán. Zastavení exekuce soudním exekutorem na základě fikce souhlasu účastníků. *Komorní listy*, 2011, č. 3, s. 19.

¹⁴⁴ JANČUŠKA, Michal. Exekutorské zástavní právo dle právní úpravy účinné od 1. 7. 2015. *Komorní listy*, 2016, č. 1, s. 17.

Exekutor soudu spis podle § 55a EŘ postoupí, přestože mezi účastníky panuje shoda ohledně důvodu zastavení i skutkových okolností, jestliže nejsou zaplacený náklady exekuce. Protože exekutor není oprávněn zamítnout návrh na zastavení exekuce, bylo oprávnění nezastavit exekuci pro nezaplacení nákladů svěřeno soudu.

Soud po podání návrh posoudí z jakých důvodů je zastavení exekuce navrhováno, jaké skutečnosti jsou mezi účastníky sporné, a zda je možné rozhodnout pouze na základě spisu, anebo je třeba nařizovat jednání. V exekučním řízení se rozhoduje zpravidla bez jednání a bez slyšení stran. Ust. § 115a OSŘ se v exekučním řízení tedy nepoužije. V řízení o zastavení exekuce se jednání koná, jestliže jsou mezi účastníky některé skutečnosti sporné a nelze rozhodnout na základě spisu. To jsou případy, kdy je nutné provádět dokazování. Jelikož exekutor rozhoduje o zastavení exekuce pouze v nesporných případech, rozhoduje bez jednání.

Soud většinou také jednání nenařizuje, protože posouzení zastavovacích důvodů závisí zpravidla na právním posouzení. Nicméně OSŘ v § 269 odst. 2 stanoví, že „*V případech uvedených v § 268 odst. 1 písm. g) a h) se rozhoduje zpravidla po předchozím jednání.*” Je tomu tak proto, že se jedná o důvody mající podklad v hmotném právu a zpravidla je nutné provádět dokazování ke zjištění skutkových okolností.¹⁴⁵ Není-li ani v těchto případech sporu o rozhodných skutečnost a není třeba provádět dokazování, soud jednání nařizovat nemusí.¹⁴⁶ Soud totiž musí v souladu se zásadou procesní ekonomie vzít v úvahu i to, že bude-li se jednání konat, automaticky tím vzrostou náklady řízení. Pokud by soud však jednání nenařídil, ačkoliv nějaké skutečnosti byly mezi stranami sporné, např. skutečnost zda došlo k započtení, poruší tím právo účastníků na projednání věci před soudem.¹⁴⁷ Zásada procesní ekonomie tudíž nemůže být uplatňována na úkor zásady materiální pravdy.

Pokud se jednání koná, mám za to, že se v něm uplatní stejné zásady jako v řízením nalézacím. Jde o zásadu veřejnosti, ústnosti, přímosti a rychlosti. Dále princip rovnosti zbraní. Za tím účelem je exekuční soud rovněž povinen nařídít jednání, k němuž je třeba předvolat účastníky a všechny, jejichž přítomnost je třeba [§ 115 odst. 1, § 254 odst. 1, věta první, § 269

¹⁴⁵ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 954 (§ 269 OSŘ).

¹⁴⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 841 (§ 253 OSŘ).

¹⁴⁷ Usnesení NS ze dne 29. dubna 2004, sp. zn. 20 Cdo 1329/2003.

odst. 2 o.s.ř., viz usnesení NS ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1624/96, usnesení NS ze dne 29. 4. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1329/2003].¹⁴⁸

Exekutor i soud rozhodují o zastavení exekuce usnesením. Proti rozhodnutí exekutora je dle § 55c odst. 1 EŘ přípustné odvolání, o kterém rozhoduje krajský soud (§ 55c odst. 2 EŘ). Příslušnost soudu k projednání odvolání je tedy shodná, ať už odvolání směřuje proti rozhodnutí exekutora nebo proti rozhodnutí soudu. Účastníci se budou odvolávat zpravidla tehdy, dojde-li k zastavení exekuce i bez návrhu. Jak bylo řečeno výše, na rozdíl od soudu není exekutor oprávněn rozhodnout o zastavení exekuce bez návrhu, nemá-li k tomu souhlas oprávněného. Vzniká tedy otázka, kdo by v tomto případě podával odvolání, když oprávněný souhlasí a pro povinného to znamená, že na něm povinnost už nebude vynucována. Napadá mě jedině situace, kdy by povinný nesouhlasil s důvodem zastavení proto, že by se jednalo o důvod, kde by bylo shledáno jeho zavinění, a byl by povinen hradit náklady. Případně rozmyslel-li by si oprávněný svůj souhlas a podal by odvolání, aby ho mohl vzít tento souhlas zpět. Výše uvedené závěry ohledně povinnosti nařídít jednání platí na základě § 254 odst. 8 OSŘ i pro odvolací řízení vedené o návrhu na zastavení exekuce. Tedy, není-li sporu, rozhodne soud bez jednání, pokud mezi stranami spor je, soud jednání provede.

Dle § 254 odst. 2 OSŘ nelze proti rozhodnutí o zastavení exekuce podat žalobu na obnovu řízení. Žalobu pro zmatečnost lze podat pouze z důvodu dle § 229 odst. 4 OSŘ. Dovolání vyloučeno není. Problematika mimořádných opravných prostředků však přesahuje rozsah této práce, proto se jí více nezabývám.

¹⁴⁸ Usnesení NS ze dne 22. června 2005, sp. zn. 20 Cdo 1380/2004.

5 Závěr

V době, kdy panuje vůči exekutorům nedůvěra a spousta Čechů je zadlužená, je třeba bránit se populistickým snahám, které vedou k novelizaci exekučních předpisů ve prospěch dlužníka. Nadále musí být zachována efektivita exekučního řízení tak, aby bylo dosaženo uspokojení oprávněného v přiměřené době od zahájení exekučního řízení. Přitom však povinný nesmí být dotčen více, než je nutné k dosažení účelu exekučního řízení a musí mu být umožněno zachovat si alespoň základní životní úroveň a lidskou důstojnost.

V úvodu jsem proto stanovila výzkumnou otázku, zda „*Zajišťuje právní úprava zastavení exekuce účastníkům právo na spravedlivý proces?*“. Z důvodu časté změny OSŘ i EŘ se v práci často zabývám novelizacemi a analyzuji je.

V první kapitole jsem rozebrala problematiku skončení exekuce, která dle mého nevykazuje žádné závažné nedostatky. Jediná oblast, která je poněkud nejasná, je problematika zastavení exekuce a zastavení exekučního řízení. Myslím, že by bylo vhodné stanovit pevnou hranici, kdy už není možné exekuční řízení zastavit a má být zastavena exekuce. Je-li návrh vzat zpět nastává také nedostatek procesní podmínky (exekučního návrhu), proto by měl okamžik, kdy už nelze rozhodnout o zastavení exekučního řízení kolidovat s okamžikem, kdy oprávněnému zanikne možnost vzít návrh zpět. Toto je zásadní pro oprávněného. Protože pouze oprávněný může vzít exekuční návrh zpět a jako jediný z účastníků řízení má v počáteční fázi vědomost o tom, že exekuce probíhá. Oprávněný by měl mít tudíž jistotu, kdy vzít návrh zpět, a kdy podat návrh na zastavení exekuce, nemá-li na pokračování v exekuci zájem.

Druhá kapitola se věnuje jednotlivým zastavovacím důvodům. Obecné důvody v § 268 odst. 1 OSŘ poskytují dostatečnou, nikoliv však přehnanou ochranu povinného a třetích osob před nezákonnou nebo nedůvodnou exekucí. Pokud nějaké ustanovení zkracuje oprávněného na jeho právu uspokojit se z majetku povinného, je k tomu zpravidla také legitimní důvod. Tak tomu je např. u důvodu zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. d) OSŘ, který slouží k ochraně základních životních potřeb povinného. Kazuistický výčet exekučně nepostižitelných věcí mi sice přijde nepraktický, nicméně se nedomnívám, že by to byla nějaká podstatná vada, na základě které by oprávněný mohl utrpět nedůvodnou újmu. Pokud tedy výčet nebude dál rozšiřován. Navíc má být ustanovení dle soudní praxe vykládáno restriktivně, aby se jednalo opravdu pouze o takové hodnoty, které povinnému a jeho rodině

zajistí základní hmotnou úroveň. Další případ, kdy jsou práva oprávněného chráněna soudním výkladem, je zastavení exekuce dle § 336i odst. 2 OSŘ. Myslím, že role nezávislých soudů je v této době, kdy ve společnosti panuje tendence ke zvyšování ochrany povinných, zcela zásadní.

Pro právo na spravedlivý proces je významné ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, kam lze podřadit všechny nespravedlnosti, které dosahují takové intenzity, že je nespravedlnost zcela zjevná, a tak jsou vedením exekučního řízení porušeny základní zásady právního státu. Právě z toho důvodu, že je klíčové, aby soudy dostatečně hájily i práva oprávněných a nepodléhaly náladám ve společnosti, hodnotám jako problematický posun ÚS, který v některých případech umožňuje i zkoumání hmotněprávních námitek, které měly a mohly být uplatněny v nalézacím řízení. Vždy je třeba brát v úvahu to, že exekuční řízení je „ve prospěch“ oprávněného a povinný měl možnost bránit se v nalézacím řízení. Jestliže se mu to nepodařilo a výsledkem je bezvadný exekuční titul, mělo by se od uspokojení oprávněného ustoupit jen v závažných případech zcela zjevných nespravedlností. Takový nález ÚS je zatím pouze ojedinělý a nutno říci, že v dané situaci se opravdu jednalo o zcela zřetelné a závažné porušení hmotného práva.

Třetí kapitola se týká zahájení řízení o zastavení exekuce. Zde spatřuji zásadní nedostatek resp. nadbytek právní úpravy, a to možnost exekutora zastavit exekuci i bez souhlasu oprávněného, jestliže to navrhne manžel povinného. V tomto případě nejsou ani nutná vyjádření dalších účastníků. Toto hodnotím jako čistě populistický tah. Přiznat manželovi povinného aktivní legitimaci k podání návrhu na zastavení exekuce je dle mého dobrý nápad, nicméně to, že je stanovena lhůta pro rozhodnutí a není třeba souhlasu oprávněného, mi přijde jako zvýhodnění postrádající jakékoliv legitimní odůvodnění. Proto v práci navrhuji dva způsoby, jak změnit tuto právní úpravu. Mám za to, že by měl být souhlas oprávněného vyžadován vždy, anebo by měla být exekutorovi svěřena pravomoc rozhodnout o zastavení exekuce bez návrhu a souhlasu oprávněného i v případech absolutní nepřipustnosti exekuce.

V poslední kapitole popisují průběh exekučního řízení. Významnou mi připadá problematika jednání v řízení o zastavení exekuce. Při rozhodování soudu, zda jednání nařídít či nikoliv se prolínají dva aspekty, a to právo být slyšen a princip procesní ekonomie. Mám za to, že je-li určitá otázka sporná, tak by soud měl jednání nařídít, nehledě na to, že tím náklady exekuce nepatrně vzrostou.

Domnívám se, že účinná právní úprava právo na spravedlivý proces tedy vcelku zdařile zajišťuje a jednotlivá práva subjektů jsou až na pár výše zmíněných výjimek spravedlivě vyvážená. Problematické vidím legislativní snahy, které omezují oprávněného. Dále myslím, že v zájmu zachování efektivity exekuce, by bylo vhodné přiznat exekutorovi další rozhodovací oprávnění. Uvědomuji si však, že je to kvůli současné náladě ve společnosti problematické.

Seznam použitých zdrojů

Monografie a ostatní publikace

1. DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1581-3343.
2. FIALA, Josef. *Spory vznikající z podnětu výkonu rozhodnutí (exekuční spory)*. 1. vydání. Praha: Universita Karlova, 1972, s. 120.
3. HLAVSA, P. a kol. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb., kterými se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí: poznámkové vydání s judikaturou podle stavu k 1. září 2013*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 256.
4. KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád: Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 939.
5. LAVICKÝ, Petr (ed). *Civilní proces. Exekuční právo: Občanský soudní řád (§ 251 až 376), Exekuční řád (§ 28 až 151), Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajícího výkonu rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016 s. 530.
6. SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1398.
7. ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 331.
8. TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 836.

Odborné články

9. DÁVID, Radovan. Třetí osoby a práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí. *Právní fórum*, Praha: ASPI, a.s., 2012, roč. 9, č. 2, s. 56
10. JANČUŠKA, Michal. Exekutorské zástavní právo dle právní úpravy účinné od 1. 7. 2015. *Komorní listy*, 2016, č. 1. s. 5-19.
11. JÍCHA, Lukáš. Vymahatelnost pohledávek z pohledu nového § 336i odst. 2 o.s.ř. *Komorní listy*, 2015, č. 4, s. 24-28.
12. KLAPKA, Štěpán. Zastavení exekuce soudním exekutorem na základě fikce souhlasu účastníků. *Komorní listy*, 2011, č. 3, s. 17-19.

13. PAŘÍZEK, Igor. K zastavení exekuce dle § 55 odst. 3 EŘ. *Právní rozhledy*, 2014. č. 23-24. s. 839.
14. PAŘÍZEK, Igor. (Ne)možnost zastavení exekuce pro nezaplacení zálohy a pro nemajetnost. *Právní rozhledy*, 2016. č. 17. s. 602.
15. SVOBODA, Karel. O nepřekročitelnosti zákonných definic účastníků řízení před civilním soudem. *Právní rozhledy*. č. 17, s. 589.
16. VALENTOVÁ, Renáta. Věci nepodléhající mobiliární exekuci. *Komorní listy*, 2014, č. 3. s. 21-25.

Judikatura

17. Nález Ústavního soudu ze dne 1. listopadu 2016, sp. zn. II.ÚS 2230/2016
18. Nález Ústavního soudu ze dne 17. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 3216/14
19. Nález Ústavního soudu ze dne 26. března 2009, sp. zn. III. ÚS 1424/07
20. Nález Ústavního soudu ze dne 15. ledna 2008 sp. zn. IV. ÚS 1903/07
21. Nález Ústavního soudu ze dne 16. ledna 2003 sp. zn. III. ÚS 747/2000
22. Stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 200/2005, publikováno ve Sb. rozhodnutí a stanovisek pod č. R 31/2006
23. Stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky sp. zn. Cpj 159/79 publikované ve Sb., rozhodnutí a stanovisek pod č. 21/1981
24. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. srpna 2016, sp. zn. 20 Cdo 1914/2016
25. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. září 2015, sp. zn. 21 Cdo 30/2015
26. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2014, sp. zn. 20 Cdo 2012/2003
27. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. října 2008, sp. zn. 20 Cdo 273/2007
28. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. dubna 2007, sp. zn. 20 Cdo 3516/2006
29. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. září 2008, sp. zn. 20 Cdo 2706/2007
30. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. dubna 2015, sp. zn. 26 Cdo 1078/2015
31. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2009, sp. zn. 20 Cdo 3064/2007
32. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2014, sp. zn. 21 Cdo 4164/2013
33. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 2005, sp. zn. 20 Cdo 2421/2004
34. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. ledna 2007, sp. zn. 20 Cdo 1886/2006
35. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1560/2005
36. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 1998, sp. zn. 3 Cdon 1091/96

37. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 28. září 1965, sp. zn. 4 Cz 118/65 uveřejněné pod č. R 9/1966 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČSSR
38. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. srpna 2012, sp. zn. 20 Cdo 4511/2011
39. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. července 2006, sp. zn. 20 Cdo 509/2006
40. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003
41. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2002, sp. zn. 21 Cdo 2133/2001
42. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. září 2000, sp. zn. 21 Cdo 698/2000
43. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2014, sp. zn. 21 Cdo 238/2013
44. Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. ledna 2010, sp. zn. III. ÚS 2648/09
45. Usnesení Ústavního soudu ze dne 1. prosince 2010, sp. zn. I. ÚS 2043/10-2
46. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2014, sp. zn. 21 Cdo 402/2014
47. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. prosince 2013, sp. zn. 20 Cdo 1013/2013
48. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2006, sp. zn. 20 Cdo 1062/2005
49. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. září 2016 sp. zn. 20 Cdo 4128/2016
50. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. května 2012, sp. zn. 20 Cdo 3118/2010
51. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2011, sp. zn. 20 Cdo 4450/2009
52. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. srpna 2000, sp. zn. 21 Cdo 2656/99
53. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. ledna 2011, sp. zn. 20 Cdo 4376/2010
54. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. února 2006, sp. zn. 6 Co 2867/2005
55. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2004, sp. zn. 20 Cdo 1570/2003
56. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. září 2015, sp. zn. 26 Cdo 1663/2015
57. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. dubna 2012, sp. zn. 20 Cdo 2160/2010
58. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. března 2014, sp. zn. 21 Cdo 4289/2013
59. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2014, sp. zn. 21 Cdo 3266/2013
60. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. září 2005, sp. zn. 20 Cdo 1962/2004
61. Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. února 2016, sp. zn. IV. ÚS 1380/2015
62. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. března 2016, sp. zn. 20 Cdo 1932/2005
63. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. února 2014, sp. zn. 21 Cdo 3439/2013
64. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. srpna 2011, sp. zn. 20 Cdo 2675/2011
65. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. července 2011, sp. zn. 14 Co 264/2011
66. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. srpna 2016, sp. zn. 20 Cdo 3416/2016
67. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. dubna 2015, sp. zn. 21 Cdo 4525/2014

68. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. července 2011, sp. zn. 14 Co 264/2011
69. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. října, sp. zn. 26 Cdo 3705/2015
70. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2004, sp. zn. 20 Cdo 1329/2003
71. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. června 2005, sp. zn. 20 Cdo 1380/2004

Jiné a internetové zdroje

76. Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 22. července 2009.
77. Důvodová zpráva k zákonu č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 23. listopadu 2012.
78. Důvodová zpráva k zákonu č. 139/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 27. května 2015.
79. MALIŠ, Daniel. *Lze exekuce zastavovat "s křížkem po funuse"?* [online]. epravo.cz, 7. října 2014 [cit. 22. září 2015]. Dostupné na: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/lze-exekuce-zastavovat-s-krizkem-po-funuse-95609.html>>.
80. NEPRAŠOVÁ, Lucie. *Společné jmění manželů a jeho postih v rámci exekuce* [online]. pravni prostor.cz, 24. února 2015 [cit. 8. ledna 2017]. Dostupné na: <<http://www.pravni-prostor.cz/clanky/procesni-pravo/spolecne-jmeni-manzelu-a-jeho-postih-v-ramci-exekuce>>.

Právní předpisy

77. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
78. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
79. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
80. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění platném do 30. 6. 2015, § 267.
81. Zákon č. 120/2001 Sb., o exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů.
82. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestní řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
83. Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.
84. Zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů.

85. Zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění pozdějších předpisů.
86. Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.
87. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů.
88. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 418/2001 Sb., o postupech při exekuční a další činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá tím, zda právní úprava zastavení exekuce zajišťuje účastníkům právo na spravedlivý proces. Práce je členěna do čtyř kapitol – skončení exekuce, důvody pro zastavení exekuce, zahájení řízení na zastavení exekuce, další specifika řízení o zastavení exekuce. Obsahem každé kapitoly je posouzení práv účastníků a míry, v jaké se tato práva liší buď rozsahem nebo jejich obsahem a zhodnocení naplnění zásad, které jsou součástí práva na spravedlivý proces. Diplomová práce také zohledňuje novely, které byly přijaty v posledních letech a zkoumá, jaký vliv měly na postavení účastníků řízení i na postavení soudního exekutora a soudu. Diplomantka pracuje zejména s právními předpisy, komentářovou literaturou a s judikaturou.

Summary

This thesis focuses on the issue whether the legal rules of discontinuance of execution of judgment ensure the right to a fair trial of the parties. It consists of four chapters – termination of execution, reasons for discontinuance of judgement execution, initiation of the proceeding to discontinuance of the judgement execution, other specifics of proceeding of discontinuance of the judgement execution. Every chapter consists of assessment of the rights of each party, determination the extent to which these rights differ from each other either because of their content or extent and also evaluation of the extent to which the legal principles, which are involved in the right to a fair trail, are satisfied. The author also takes into account the current amendments relating to the discontinuance of judgement execution and analyses their impact on the position of the parties and also on the status of a judgement enforcement officer and a court. The author works mainly with the relevant legal acts, commentaries and judicial decision.

Seznam klíčových slov

Exekuce

Oprávněný

Povinný

Soudní exekutor

Zastavení exekuce

Řízení o zastavení exekuce

Právo na spravedlivý proces

Key words

Execution

Entitled person

The obliged party in the course of judgement execution

Judgement enforcement officer

Discontinuance of judgement execution

Proceeding of discontinuance of judgement execution

Right to a fair trial